

Erstatningsnævnet

Årsberetning

2002

Erstatningsnævnet
Borgergade 28, 2. Sal, 1300 København K
Telefon 33 91 35 00 Telefax 33 91 35 40
erstatningsnaevnet@erstatningsnaevnet.dk
www.erstatningsnaevnet.dk

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. LOVGRUNDLAGET.....	4
2. NÆVNETS SAMMENSÆTNING.....	4
3. TALMÆSSIGE OPLYSNINGER VEDRØRENDE 2002.	5
4. NÆVNETS SAGSBEHANDLINGSSTID.....	7
5. HVAD YDER NÆVNET ERSTATNING FOR ?	8
6. KONKRETE AFGØRELSER FRA NÆVNET.	8
6.1. AFSLAG FORDI SKADEN IKKE SKYLDES EN OVERTRÆDELSE AF STRAFFELOVEN ..	9
6.2. SÆRLIGT OM AFGRÆNSNINGEN MELLEM DIREKTE OG INDIREKTE SKADELIDT	9
6.3. SÆRLIGT OM ÅRSAGSSAMMENHÆNG MELLEM STRAFBAR HANDLING OG EFTERFØLGENDE FALDSKADE	10
6.4. AFSLAG ALLEREDE FORDI FORMUESKADE IKKE ERSTATTES, ...	11
6.5. ERSTATNING FOR SKADER SOM FØLGE AF VOLD BEGÅET I UDLANDET, ...	12
6.6. ERSTATNING FOR BEGRAVELSESOMKOSTNINGER, ...	14
6.7. NEDSÆTTELSE ELLER BORTFALD AF ERSTATNING SOM FØLGE AF EGEN SKYLD ELLER ACCEPT AF RISIKO	15
6.8. FRADRAG EFTER OFFERERSTATNINGSLOVENS § 7.....	15
6.9. KRAVET OM ANMELDELSE AF LOVOVERTRÆDELSEN TIL POLITIET UDEN UNØDIGT OPHOLD,.....	21
6.10. 2-ÅRSFRISTEN I OFFERERSTATNINGSLOVENS § 13	22
6.11. TABT ARBEJDSFORTJENESTE FOR MIDLERTIDIG UARBEJDSDYGTIGHED YDES, INDTIL ARBEJDET KAN GENOPTAGES I VÆSENTLIGT SAMME OMFANG SOM TIDLIGERE, ...	23
6.12. BEREGNING AF MÆNGDGTØRELSE OG ERHVERVSEVNETABSERSTATNING TIL SKADELIDTE, DER EFTERFØLGENDE ER AFGÅET VED DØDEN, ERSTATNINGSANSVARSLØVENS § 4 OG § 5	24
6.13. INGEN ERSTATNING FOR ERHVERVSEVNETAB EFTER ERSTATNINGSANSVARSLØVENS § 8 TIL FØRTIDSPENSIONIST, HVIS SAMLEVER OGSÅ VAR FØRTIDSPENSIONIST.....	26
6.14. TORTGODTGØRELSE EFTER ERSTATNINGSANSVARSLØVENS § 26, STK. 1 OG STK. 2.	27
<i>A. Særligt vedrørende voldssager. ....</i>	27
<i>B. Særligt vedrørende sager om forbrydelser mod kønssædeligheden. ....</i>	27
<i>C. Særligt vedrørende sager om frihedsberøvelse. ....</i>	31
<i>D. Ærekrænkelser og lignende. ....</i>	31
6.15. GODTGØRELSE EFTER ERSTATNINGSANSVARSLØVENS § 26, STK. 3 (TIDLIGERE INDTIL 1. JANUAR 2002, STK. 2.)	32
6.16. SÆRLIGT OM HIV-SMITTE/AIDS I RELATION TIL STRAFFELOVENS § 252, STK. 2.	34
6.17. TILKENDELSE AF ERSTATNING TIL DÆKNING AF ADVOKATBISTAND.....	35
6.18. SÆRLIGT OM TILKENDELSE AF ERSTATNING/GODTGØRELSE PÅ GRUNDLAG AF UDENLANDSK DOM	37
6.19. ANLÆGGELSE AF RETSSAGER MOD NÆVNET, SAGSOMKOSTNINGER	38

Bilag:

Skema 1: Sager påkendt i nævnet, opgjort efter forekomsten af den enkelte lovovertrædelse.

Skema 2: Sagerne opdelt efter gerningssted.

Skema 3: De udbetalte erstatninger fordelt på erstatningsposter.

Skema 4: Sagerne opdelt efter erstatningernes størrelse.

Skema 5: Oversigt over meddelte afslag.

Skema 6: Opdeling af nævnets erstatningssager efter politikredse.

1. LOVGRUNDLAGET.

Siden 1976 har Erstatningsnævnet på statens vegne betalt erstatning til ofre for forbrydelser. Lovgrundlaget findes i loven om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, jf. nu lovbekendtgørelse nr. 470 af 1. november 1985 med senere ændringer, i det følgende kaldet **offererstatningsloven**.

Loven vedrører erstatning og godtgørelse for personskade forvoldt ved en overtrædelse af straffeloven og giver kun i meget begrænset omfang hjemmel til erstatning for tingskade. Loven dækker således ikke skader, der er sket ved overtrædelse af f.eks. færdselsloven, våbenloven, restaurationsloven, politivedtægten o. lign. De forbrydelser, nævnet betaler erstatning og godtgørelse for, er navnlig vold, voldtægt, røveri og manddrab eller forsøg herpå.

Nævnet betaler erstatning og godtgørelse efter dansk rets almindelige erstatningsregler om skadevolderens erstatningsansvar - også selv om skadevolderen måtte være ukendt. Erstatning og godtgørelse betales imidlertid kun i det omfang, skaden ikke dækkes af ydelser efter den sociale lovgivning, løn under sygdom, private forsikringer, pensionsydelse eller andre økonomiske ydelser, som skadelidte er berettiget til i anledning af skaden.

For skader, der indtræder den 1. januar 2002 og senere, jf. lov nr. 463 af 7. juni 2001 om ændring af erstatningsansvarsloven og offererstatningsloven m.v., gælder dog herefter, at erstatning ikke betales i det omfang, skaden godtgøres af skadevolderen eller dækkes af forsikringsydelse eller andre ydelser, der har karakter af virkelig skadeserstatning, jf. den således nu affattede bestemmelse i offererstatningslovens § 7, stk. 1, - nærmere omtalt under pkt. 6.8.

2. NÆVNETS SAMMENSÆTNING.

Afgørelse om erstatning træffes af Nævnet Vedrørende Erstatning Til Ofre For Forbrydelser (Erstatningsnævnet). Nævnet er en selvstændig styrelse under Justitsministeriet. Nævnets afgørelser kan ikke påklages til højere administrativ myndighed, idet nævnet efter lovens § 16 har den endelige administrative afgørelse. Nævnet kan derimod frit ændre sine afgørelser, ligesom nævnets afgørelser kan indbringes for domstolene.

Nævnet har i 2002 haft følgende sammensætning:

Landsdommer Michael Lerche (formand), Østre Landsret, ankechef Bo Antonsen, Den Sociale Ankestyrelse, (efter indstilling fra Socialministeren), og advokat Klaus Kastrup-Larsen, København, (efter indstilling fra Advokatrådet).

Hvervet som stedfortrædende formand varetages af landsdommer Otto Hedegaard Madsen, Østre Landsret. Som stedfortræder for ankechef Bo Antonsen er udpeget ankechef Karen de Brass, som stedfortræder for advokat Klaus Kastrup-Larsen er udpeget advokat Mads Krarup, Århus.

Nævnets sekretariat har i 2002 indtil udgangen af maj været ledet af sekretariatschef, cand. jur. Eva Rønne. Med virkning fra den 15. juli 2002 er dommerfuldmægtig, cand. jur. Gerd Sinding tiltrådt som sekretariatschef.

Nævnets sekretariat har i øvrigt i 2002 bestået af afdelingsleder Dorrit Lekach, kontorfuldmægtig Kirsten Hastrup, overassistentene Irma Brødsgaard Jensen, Lene Holm, Marianne Fredskov Riising samt Karla Huess. Endvidere har sekretariatet bestået af følgende fuldmægtige: cand. jur. Anja Hedegaard Nielsen (indtil den 5. juli 2002), Marlene Baand Hansen og Tine Bach Svenningsen (fra den 15. juli 2002). Fuldmægtigene i Ju-

stitsministeriet Anne Fode og Inge-Merete Feilberg (fra den 1. februar til den 29. juli 2002) har gjort delt tjeneste i nævnet i indtil 10 timer om ugen. Sekretariatet har tillige deltidsbeskæftiget nogle juridiske studerende.

Nævnets sagsbehandling påbegyndes i sekretariatet, hvor kontorfunktionærerne og de juridiske fuldmægtige foretager en selvstændig sagsbehandling og afgiver indstilling om sagens afgørelse. På baggrund heraf behandles sagen af sekretariatschefen. Herefter forelægges sagen for nævnets medlemmer enten på det månedlige nævnsmøde eller ved ugentlig udsendelse af sagsresumé til nævnets medlemmer. Nævnet har i 2002 på sine 11 møder behandlet i alt godt 175 sager. Særligt oplagte sager kan dog i henhold til forretningsordenen afgøres af formanden alene eller af sekretariatschefen efter nærmere bemyndigelse. I 2002 var det tilfældet med ca. 2.850 sager ud af i alt 3.575 påkendte sager, dvs. knap 80 % af sagerne.

Overtandlæge, lic. odont. Jens Thorn, Esbjerg, er tilknyttet nævnet som sagkyndig konsulent vedrørende tandskader.

3. TALMÆSSIGE OPLYSNINGER VEDRØRENDE 2002.

I 2002 har nævnet modtaget 3.292 ansøgninger om erstatning, hvilket er 64 flere - knap 2 % - end i 2001. Ved udgangen af 2002 henstod 1.168 ubehandlede sager mod 1.355 sager det foregående år, dvs. et fald på 187 sager. Da det samlede antal modtagne sager i 2002 - som nævnt - steg med 64 sager, udgør faldet i antallet af ubehandlede sager imidlertid reelt 251 sager, svarende til et fald på knap 19 %.

I årsberetningen for 2001 blev omtalt, at nævnet i 2001 havde gennemført en analyse af kompleksiteten af nævnets sager for året 2001 samt for 3 udvalgte år, 1990, 1995 og 1998. Undersøgelsen mandede ud i en konklusion om, at det næsten undtagelsesfrit kunne fastslås, at nævnets sager i løbet af 1990'erne til 2001 på baggrund af nærmere anførte parametre var blevet mere komplekse og dermed også mere tids- og arbejdskrævende. Også på denne baggrund må det anses for opløftende, at nævnet ved energisk arbejdsindsats i løbet af 2002 har kunnet slutte året med et i forhold til 2001 opnået fald på knap 19 % af antal ubehandlede sager.

I sager, hvori nævnet ikke skal indhente supplerende oplysninger og dokumentation for krav eller skal forelægge sagen for f.eks. Arbejdsskadestyrelsen, har "liggetiden" - forstået som den tid, der går fra sagens modtagelse i nævnet, til sagsbehandlingen indledes - i 2002 været ca. 6 måneder. Nævnet bestræber sig stadigt på ved forskellige tiltag at søge at nedbringe denne "liggetid", der er uacceptabel lang.

I sager, hvori sekretariatet umiddelbart ved sagens modtagelse kan konstatere, at nævnet kan træffe afgørelse på det foreliggende grundlag uden indhentelse af yderligere oplysninger, søger nævnet at træffe en afgørelse allerede 1-2 uger efter sagens modtagelse. Kriteriet for - herunder beløbsgrænserne for - hvilke sager, der udskilles straks til afgørelse, er blevet udvidet i 2001, og den herved opnåede effektivisering af sagsgangen synes i hvert fald i et vist omfang allerede nu at kunne aflæses i den samlede sagsbehandlingstid.

Nævnet har i 2002 påkendt 3.575 nye sager mod 3.296 sager i 2001, hvilket svarer til en stigning på 8,5 %. Som ovenfor angivet, er det samlede antal modtagne sager i 2002 ligeledes steget - dog marginalt - fra 3.228 i 2001 til 3.292 sager i 2002.

Der er meddelt afslag på erstatning i 1.125 sager (2001 : 978 sager) og tilkendt erstatning i 2.450 sager (2001: 2.318 sager). Det samlede erstatnings- og godtgørelsesbeløb (inkl. ca. 840.000 kr. i gebyr til Arbejdsskadestyrelsen) har i 2002 udgjort knap 41,7 mio. kr. eller - hvilket er bemærkelsesværdigt - ca. 0,9 mio. kr. mindre end beløbet på

knap 42,6 mio. kr. i 2001. Dette svarer til et fald på ca. 2,1 %. Heri er dog ikke medregnet den forrentning, som f.eks. i henhold til erstatningsansvarslovens § 16 tillægges godtgørelse for varigt mén, svie og smerte, samt erhvervsevnetabs- og forsørgertabserstatning. Det samlede udbetalte erstatnings- og godtgørelsesbeløb for 2002 inkl. renter er af politiet opgjort til ca. 57,6 mio. kr. mod ca. 55,8 mio. kr. for året 2001 svarende til en stigning på godt 3 %. Ved gennemførelsen af statens regresret i henhold til offererstatningslovens § 17 har skadevolderne i 2002 til politiet indbetalt knap 7,3 mio. kr. (2001: ca. 7,1 mio. kr.).

Som bilag til årsberetningen er som tidligere år vedhæftet skemaerne 1-6. Som nærmere oplyst i årsberetningen for 1998, side 3-4, blev der i forbindelse med overgangen til et nyt sagsbehandlingssystem med virkning fra februar 1998 foretaget en del ændringer i disse skemaer, dels i opsplitningen i poster, dels i selve opgørelsesmåden. Den herved fremkomne "skævhed" i sammenligningsgrundlaget med tidligere år kan forekomme "besværlig", men er dog udelukkende et "overgangsproblem". I noterne til de enkelte skemaer er angivet de mest betydningsfulde ændringer i opgørelserne/posterne. Fra og med næste årsberetning vil "skævhederne" for året 1998 ikke længere være medtaget i oversigterne.

Skema 1 indeholder en oversigt over de i 2002 i alt 4.176 registrerede antal straffelovsovertrædelser, der er indeholdt i de i alt 3.575 sager, som nævnet har påkendt sidste år. Som anført i note 1 er straffelovsovertrædelserne opgjort således, at sagens enkelte lovovertrædelser angives. Dette er også årsagen til, at antallet af lovovertrædelser - 4.176 - er større end antallet af sager på 3.575, der er blevet påkendt i nævnet.

Skemaet viser bl.a., at antallet af manddrab er steget fra 33 til 42 svarende til en stigning på godt 27 % og dermed betydeligt højere end de foregående år. Derimod er antallet af drabsforsøg, som i 2001 var steget med hele 100 %, nu faldet ned på 24 - et fald på 37 % - og således atter på niveau med 1998/1999.

Antallet af kønssædelighedsforbrydelser, der i 2001 var faldet til 480 fra 511 i 2000, dvs. et fald på godt 6 %, er steget voldsomt med knap ¼, således at det samlede antal for 2002 udgør knap 600. Der er inden for denne samlede kategori sket en kraftig stigning på 39 % vedrørende voldtægt, mens antallet af incest - 28 - straffelovens § 210, er steget med 7,5 % og dermed atter er kommet op på stort set samme antal som i 2000.

Antallet af voldssager (straffelovens §§ 244, 245, 246 og 248 samt 119) var stort set det samme for 2000 og 2001. I forhold til 2001 er antallet nu steget med 6,5 %. Den største stigning er indtrådt inden for kategorien "vold mod tjenestemand i funktion", der er steget godt 55 % fra 83 til 129. Dermed er denne kategoris "rekordår" 2000 på 116 sager blevet overgået. Antallet af røverier er steget fra 280 til 327, dvs. en stigning på knap 17 %.

Skema 2 viser sagerne opdelt efter gerningssted. Antallet af sager med "tilfældige sagsløse på gaden" er med 316 sager på niveau med 2001 (297) og således fortsat markant lavere end de tidligere års tal på over 400 sager. Langt den overvejende del af forbrydelserne er stadig begået i "værtshusmiljø" eller i private hjem.

I skema 3 er angivet de udbetalte erstatninger fordelt på de enkelte erstatningsposter og med de med virkning fra februar 1998 yderligere foretagne opsplitninger af posten "Diverse" og med en særskilt post for "Gebyr". Sidstnævnte post omfatter væsentligt sagsbehandlingsgebyret til Arbejdsskadestyrelsen for udtalelser navnlig om eventuelt varigt mén, erhvervsevnetab samt om stationærtidspunktet.

I forhold til 2001 har nævnet i 2002 udbetalt knap 850.000 kr. mindre i erstatningsbeløb til skadelidte svarende til en nedgang på ca. 2 %. Den hidtil siden 1996 skete stigning i udbetalte erstatningsbeløb er hermed ophørt.

Den største post er – som hidtil – uden sammenligning - udbetalingen af erstatning for erhvervsevnetab på ca. 12,3 mio. kr., der svarer til ca. 30 % af den samlede udbetaling til de skadelidte. Det er dog bemærkelsesværdigt, at dette erstatningsbeløb i forhold til 2001 er faldet med ca. 2,5 mio. kr. eller godt 17 %. Ligeledes er godtgørelsen for varigt mén faldet med ca. 2,3 mio. kr. – eller 36 % - til i alt godt 4,1 mio. kr. (1999- niveau).

Næststørste post er som tidligere – dog bortset fra 2001 – atter godtgørelsen for tort, der udgør knap 8 mio. kr. eller knap 20 % af den samlede udbetaling. I forhold til 2001 er denne post steget med ca. 2,6 mio. kr. svarende til en stigning på ca. 49 %. Stigningen må navnlig ses på baggrund af den voldsomme stigning i antallet af kønssædelighedssager, herunder især voldtægt og incest.

Som også angivet i tidligere årsberetninger, bliver erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3 (tidligere stk. 2), der trådte i kraft den 1. juni 1997, stadig hyppigere påberåbt og anvendt. I 2002 kom det samlede beløb for første gang over 1 mio. kr. (1.065.510 kr.) – en stigning i forhold til 2001 på godt 20 % - og udgør nu knap 3 % af det samlede erstatnings- og godtgørelsesbeløb til skadelidte.

I skema 4 er erstatningsbeløbene opdelt efter størrelse, og langt de fleste udbetalinger ligger – som hidtil - i størrelsesordenen 1 - 1.999 kr. (1169 udbetalinger ud af i alt 2763 svarende til godt 42 %). Udbetalinger i størrelsesordenen 1 - 4.999 kr. udgør langt den overvejende del svarende til – som hidtil - ca. 62 %.

Skema 5 indeholder en oversigt over meddelte afslag på erstatningsansøgninger. I årsberetningen for 2000 blev det på grundlag af de opgjorte tal indiceret, at der syntes at være en fortsat "opblødning" af nævnets hidtil meget strenge praksis vedrørende overholdelse af kravet om 24-timers politianmeldelse efter lovens § 10.

Der må for denne afslagskategoris vedkommende som følge af den fra den 1. januar 2002 gældende nye bestemmelse i lovens § 10, stk. 2, og på tilsvarende vis for så vidt angår den ligeledes nye bestemmelse i § 7, stk. 1, jf. lov nr. 463 af 7. juni 2001, forventes et ikke ubetydeligt fald i antallet af afslag. I forhold til 2001 er der for begge disse afslagskategorier i 2002 indtrådt et procentvis – mindre – fald.

I skema 6 er vist en opdeling af nævnets erstatningssager efter politikredse, herunder med gerningssted i udlandet.

4. NÆVNETS SAGSBEHANDLINGSTID.

Den tid, der går fra sagernes modtagelse, indtil nævnet har truffet afgørelse, påvirkes af en lang række faktorer. Som omtalt ovenfor har analysen af sager fra 1990, 1995 og 1998 vist, at nævnets sager er blevet mere komplekse og arbejdskrævende. De seneste ændringer af offererstatningsloven, erstatningsansvarsloven og renteloven vil, navnlig indtil de nye regler er indarbejdet, utvivlsomt også give nævnets sekretariat en øget arbejdsbyrde. På den anden side vil ændringen af offererstatningslovens § 7, stk. 1, hvorefter sociale ydelser, mén- og invaliditetsforsikringer m.v. ikke længere skal fratrækkes i erstatningerne fra nævnet, virke i modsat retning.

Ved udgangen af 2002 havde nævnet som omtalt ovenfor en beholdning på 1.168 ubehandlede sager. De tilsvarende tal ved udgangen af 2001, 2000 og 1999 var henholdsvis 1.355, 1.085 og ca. 900. Mængden af ubehandlede sager er således i 2002 heldigvis faldet med 187 sager, uanset at tilgangen af nye sager i 2002 er steget med knap 2% i forhold til 2001, dvs. til 3.292 fra 3.228. Antallet af ubehandlede sager er hermed faldet med knap 19 %. Denne nedbringelse af "puklen" af ubehandlede sager er naturligvis et godt skridt i den rigtige retning.

Nævnet finder det trods den lille forbedring klart utilfredsstillende - navnlig for ofrene for forbrydelser - at der i stor del af sagerne i 2002 er gået 6 - 7 måneder fra sagens modtagelse, før egentlig sagsbehandling er påbegyndt. Mange ofre har allerede ventet en del tid på sagsbehandlingen ved politiet, anklagemyndigheden og domstolene, hvorfor ventetid på afgørelse fra nævnet er særligt belastende. Derfor har nævnet iværksat en række tiltag vedrørende sine interne arbejdsgangene for at nedbringe puklen af ubehandlede sager og for i øvrigt at nedbringe den samlede sagsbehandlingstid. Hermed er det - trods de pessimistiske bemærkninger i årsberetning for 2001 - i den sidste del af 2002 lykkedes at få "liggetiden" ned under 6 måneder, ligesom der er begrundet håb om, at "liggetiden" kan reduceres yderligere.

I ukomplicerede sager, hvor erstatningskravet er afgjort ved dom, eller sager, hvor man umiddelbart kan se, at det ikke er nødvendigt at indhente yderligere oplysninger, forsøger nævnet at træffe afgørelse indenfor 1 - 2 uger efter sagens modtagelse. Nævnet arbejder for at forøge andelen af sager, hvor afgørelse kan træffes straks ved sagens modtagelse. Her kan et planlagt forbedret samarbejde med og kursusvirksomhed for bistandsadvokaterne, som skal opgøre og dokumentere ofrenes erstatningskrav, bidrage til hurtigere afgørelser. I den forbindelse forventer nævnet, at nye ansøgningsskemaer, der er mere brugervenlige for både ofrene, bistandsadvokaterne og nævnets sagsbehandlere, kan virke i samme retning.

I samarbejde med Justitsministeriet er det lykkedes nævnet at få reduceret virkningerne af de generelle statslige budgetnedskæringer. Dette skyldes, at nævnet med virkning fra medio marts 2003 er flyttet til billigere - og endda bedre - lokaler i Borgergade 28, 2. sal, 1300 København K. Det vil her formentlig også være muligt at etablere IT-driftsfællesskab og andet samarbejde med nogle af Justitsministeriets andre mindre institutioner, således en større del af nævnets driftsbevilling anvendes til egentlig sagsbehandling til gavn for ofrene for forbrydelser.

5. HVAD YDER NÆVNET ERSTATNING FOR ?

Som ovenfor omtalt under pkt. 1, betaler nævnet erstatning og godtgørelse for personskade efter dansk rets almindelige erstatningsregler. Det er en hovedbetingelse, at skaden er sket ved overtrædelse af straffeloven. Nævnet betaler således erstatning og godtgørelse for svie og smerte, varigt mén, tabt arbejdsfortjeneste, erhvervsevnetab (invaliditet), tort, forsørgertab, læge- og tandbehandlingsudgifter m.v.

Nævnet betaler endvidere i medfør af offererstatningslovens § 1, stk. 2, erstatning for skade på tøj og andre personlige ejendele, herunder mindre kontantbeløb, som skadelidte havde på sig, da personskaden blev forvoldt. Kontantbeløb erstattes navnlig i forbindelse med røverier og tasketyverier, normalt med maksimalt 1.000 kr.

Anden tingsskade kan efter offererstatningslovens § 3 kun erstattes i det omfang, skaden er sket ved en straffelovsovertrædelse begået af personer, som er tvangstilbageholdt i fængsler eller institutioner under Kriminalforsorgen, optaget i døgninstitutioner efter bistandsloven, indlagt på psykiatriske hospitalsafdelinger eller tilsvarende institutioner, eller er under udgang, undveget eller udeblevet fra sådanne institutioner.

6. KONKRETE AFGØRELSE FRA NÆVNET.

I det følgende er refereret afgørelser, som nævnet har fundet at være af mere almen interesse eller af principiel betydning. Som påpeget i tidligere årsberetninger kan der ved en sådan gennemgang af udvalgte sager ikke være tale om noget repræsentativt udsnit af de knap 3.600 sager, som nævnet har påkendt i løbet af 2002.

6.1. AFSLAG FORDI SKADEN IKKE SKYLDES EN OVERTRÆDELSE AF STRAFFELOVEN

Efter offererstatningslovens § 1, stk. 1, er det en betingelse for, at staten kan betale erstatning og godtgørelse efter loven, at der foreligger en overtrædelse af straffeloven.

Hvis der foreligger en strafbar handling efter § 1, stk. 1, betales erstatning efter loven, selv om skadevolderen er ukendt eller ikke kan findes, jf. lovens § 6. Skadelidte har ligeledes efter lovens § 6 krav på erstatning, selv om der foreligger subjektive straffrihedsgrunde i form af, at skadevolderen er under 15 år eller utilregnelig, jf. straffelovens §§'er 15 og 16. De subjektive strafbarhedsbetingelser i øvrigt (forsæt eller eventuelt uagtsomhed) skal under alle omstændigheder være opfyldt.

Hvis der derimod foreligger en objektiv straffrihedsgrund, f.eks. nødværge eller nødret, jf. straffelovens §§'er 13 og 14, eller samtykke, er der - som udtrykkeligt anført i betænkning nr. 751/1975 om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, side 34 - ikke tale om en strafbar handling i lovens forstand. Erstatning kan i disse tilfælde derfor ikke betales efter offererstatningsloven

Nævnet meddelte skadelidte afslag i sagen, **N. j. nr. 1806/2001**, da det efter de oplysninger, som nævnet havde, ikke med tilstrækkelig sikkerhed kunne antages, at skaden var sket ved en overtrædelse af straffeloven.

En 57-årig kvinde, der ca. kl. 8.00 om morgenen en dag i september 1999 cyklede til arbejde (skole), kørte herunder ind i et 4-benet kryds. Hun havde til politirapporten forklaret, at hun havde påkørt en fodgænger, der var trådt ud fra fortovskanten, hvorved hun var faldet af cyklen og havde slået baghovedet mod en kantsten med kraniebrud til følge. Hun havde i øvrigt ingen erindring om selve ulykken. Den pågældende fodgænger, der ved påkørslen var væltet omkuld på cykelstien, havde efterfølgende rejst sig op og forladt stedet.

Et vidne havde til politirapporten forklaret, at hun i krydset havde stået ved samme fodgængerovergang som nævnte fodgænger - blot lige overfor - og havde afventet grønt lys for fodgængere. Da der blev grønt lys, gik også nævnte fodgænger ud. I det samme så vidnet, at skadelidte kom kørende ude i krydset. Skadelidte, der således kom fra nævnte fodgængers venstre side, forsøgte forgæves at undgå påkørslen.

Nævnet henviste ved det meddelte afslag til, at det fremgik af vidneforklaringen, at skadelidte som cyklist havde påkørt en fodgænger, der var trådt ud for grønt lys i et fodgængerfelt. Nævnet fandt således ikke grundlag for at antage, at fodgængerens ved sin adfærd ville kunne straffes for overtrædelse af straffelovens § 249 eller i øvrigt for overtrædelse af andre bestemmelser i straffeloven.

6.2. SÆRLIGT OM AFGRÆNSNINGEN MELLEM DIREKTE OG INDIREKTE SKADELIDT

I årsberetningen for 1998, pkt. 5.1., side 6, blev sagen, **N. j. nr. 3007/1997**, omtalt som et eksempel på, at ansøgeren fik afslag, fordi skaden ikke skyldtes en overtrædelse af straffeloven.

Sagen angik en bilist, der i forbindelse med "rockerdrabet i Liseleje" i juni 1997 ikke selv været direkte involveret i skudepisoden, men som tilskuer havde været tæt på. Ansøgeren havde således siddet i sin bil nær ved restaurationen, hvor 3 motorcyklister og en personbil på et tidspunkt havde gjort holdt. Gerningsmanden, der havde virket iskold og

tilfreds med det, han havde opnået ved at have skudt flere gange bl.a. mod en motorcyklist, var stille og roligt gået ind i sin bil og var kørt væk. Ansøgeren havde fornemmet, at gerningsmanden på et tidspunkt havde holdt om pistolen med begge hænder og havde peget på ham, men han vidste ikke, om dette var en bevidst handling fra gerningsmandens side. Da gerningsmanden var kørt af sted, var ansøgeren løbet hen og havde ydet førstehjælp samtidig med, at han havde råbt om hjælp. Ifølge ansøgeren havde det hele været som et blodbad.

Nævnet afslog ansøgningen i medfør af offererstatningslovens § 1, da det ikke med tilstrækkelig sikkerhed kunne antages, at ansøgeren selv havde været udsat for nogen straffelovsovertrædelse i forbindelse med skudepisoden. Nævnet fandt det således ikke godtgjort, at gerningsmanden havde forsæt til at true eller på anden måde udsætte ansøgeren for en straffelovsovertrædelse.

Ansøgeren havde senere anlagt sag mod nævnet, der ved Københavns byrets dom af 31. januar 2001 blev frifundet. Ansøgeren ankede dommen til Østre landsret, men har siden hævet anken.

Problemstillingen i ovennævnte sag, der også kan siges at illustrere afgrænsningen mellem direkte og indirekte skadelidte, kom ligeledes til udtryk i sagen, **N. j. nr. 1852/2001.**

Denne sag angik et ægtepar, der om aftenen i april 2001 på deres bopæl blev opsøgt af 2 yngre mænd. Kvinden havde siddet i stuen og set fjernsyn, da hun hørte, at det ringede på hoveddøren. Umiddelbart forinden havde hun hørt, at også ringeklokken til hendes mands guldsmedjeværksted havde lydt. Ude i entreen mødtes ægteparret, og hustruen bad manden lukke op, mens hun selv gik ind i stuen igen. Lidt efter hørte hun ude fra entreen støj, og at hendes mand råbte om hjælp. Hun gik straks derud og så, at 2 yngre mænd med elefanthuer på befandt sig i entreen sammen med hendes mand. Den ene gerningsmand var ved at rejse sig op fra gulvet, mens den anden stod og rodede ved hoveddørlåsen. Begge de 2 gerningsmænd løb derefter ud ad døren. Hendes mand fortalte, at han var blevet truet med en pistol af den ene gerningsmand, mens den anden med knytnæve havde slået ham oven i hovedet. Hendes mand havde forsvaret sig, og herunder var han såvel blevet sparket over skinnebenet og i brystet som tildelt et knytnæveslag i ansigtet. Den ene af gerningsmændene havde hendes mand netop fået skubbet omkuld, da hun var kommet ud i entreen. Politiet var straks blevet tilkaldt. Gerningsmændene blev aldrig identificeret.

Hustruen, der ikke direkte havde været i fysisk kontakt med gerningsmændene eller var blevet truet af disse, måtte efterfølgende have psykologbehandling.

Nævnet tilkendte ægtefællen erstatning og godtgørelse som ansøgt, og fandt tillige, at hustruen pga. husfredskrænkelsen og gerningsmændenes adfærd havde været "så tæt på begivenhedernes centrum", at hendes psykiske tilskadekomst var omfattet af offererstatningsloven. Nævnet tilbød som følge heraf at erstatte hendes udgifter til den lægehenviste psykologbehandling.

6.3. SÆRLIGT OM ÅRSAGSSAMMENHÆNG MELLEM STRAFBAR HANDLING OG EFTERFØLGENDE FALDSKADE

N. j. nr. 163/2002. Gerningsmanden var ved byretsdom blevet idømt fængsel i 30 dage for overtrædelse af straffelovens § 244 ved en dag i november 2001 at have slået den da 64-årige mand i ansigtet med knyttet hånd.

Sagen var blevet fremmet som tilståelsessag, efter at anklagemyndigheden som følge af gerningsmandens benægtelse havde frafaldet den yderligere sigtelse om, at slaget havde

bevirket, at ansøgeren var faldet omkuld og herved havde pådraget sig brud på højre lårben.

Det fremgik af sagen, at gerningsmanden havde grebet fat i ansøgeren med den ene hånd og med den anden hånd tildelt ansøgeren et knytnæveslag i ansigtet. Gerningsmanden havde herefter sluppet sit tag i ansøgeren, der var trådt et skridt tilbage, havde mistet balancen og var faldet om med lårbensbrud til følge.

Ansøgeren havde nedlagt påstand om godtgørelse for svie og smerte for hospitalsindlæggelse i 8 dage og i øvrigt taget forbehold for yderligere krav. Byretten havde udskilt kravene, som ansøgeren herefter fremsatte over for nævnet.

Nævnet lagde til grund, at der efter de foreliggende oplysninger, herunder lægeerklæringerne, var den fornødne årsagssammenhæng mellem den strafbare handling – knytnæveslaget i ansigtet – og faldet, der resulterede i lårbensbruddet. Da de øvrige erstatningsbetingelser, herunder om adækvans, blev anset for at være opfyldt, anså nævnet også erstatnings- og godtgørelseskrav som følge af lårbensbruddet for omfattet af offererstatningsloven.

Nævnet tilkendte ansøgeren godtgørelse for svie og smerte for hospitalsindlæggelsesperioden og forelagde i øvrigt sagen for Arbejdsskadestyrelsen til vurdering af eventuel varig mén og erhvervsevnetab samt om stationærtidspunktet.

6.4. AFSLAG ALLEREDE FORDI FORMUESKADE IKKE ERSTATTES, ERSTATNING VED TINGSSKADE

Erstatning for tingsskade forudsætter normalt en samtidig personskade.

I offererstatningslovens § 1, stk. 2, er der givet skadelidte mulighed for - som tillægserstatning - at få erstatning for skade på tøj og andre personlige ejendele, herunder mindre kontantbeløb, som skadelidte havde på sig, da personskaden skete.

Bestemmelsen i offererstatningslovens § 3 indeholder hjemmel til at betale erstatning ud over de i § 1, stk. 2, nævnte bagatelskader, såfremt skadevolderen tilhører nogle særlige persongrupper, som det offentlige menes at have et specielt ansvar for. § 3, stk. 1, omtaler bl.a. personer, der er tvangsanbragt på institution under Kriminalforsorgen.

Anvendelsen af bestemmelsen forudsætter, at skadelidte har godtgjort eller sandsynliggjort med den fornødne sikkerhed, at gerningsmanden er en person omfattet af de nævnte persongrupper.

Nævnet havde i 2002 lejlighed til - antagelig for første gang - i sagen, **N. j. nr. 137/2002**, at tage stilling til, om der kunne betales erstatning for "afhentningsudgifter" i forbindelse med børnebortførelse.

Faderen var i marts 2001 rejst ud af Danmark til Iran sammen med fællesbarnet til trods for, at moderen ved separationsbevillingen i Danmark havde fået tilkendt forældremyndigheden alene over barnet. I maj 2001 var moderen rejst til Iran, hvor hun boede sammen med barnet og dets fader, indtil det i juni 2001 lykkedes hende at få barnet med sig hjem til Danmark.

Der blev efterfølgende rejst straffesag i Danmark mod faderen for overtrædelse af straffelovens § 215, stk. 1, jf. § 261, ved at have unddraget fællesbarnet moderens forældremyndighed. Moderen rejste herunder krav om erstatning på ca. 9.000 kr., der i det væsentlige udgjorde udgifter til transporten Danmark – Iran t/r og til fortæring undervejs.

Faderen blev idømt fængsel i 3 måneder, der blev gjort betinget under hensyn til, at han og barnets moder på ny samlevede. Byretten henviste erstatningskravet til eventuelt civilt søgsmål.

Moderen ansøgte herefter nævnet om erstatning for udgifterne til hjembringelsen af fællesbarnet. Nævnet afslog ansøgningen og henviste til, at nævnet efter offererstatningslovens § 1, stk. 1, kun betaler erstatning og godtgørelse for personskade, der er sket ved overtrædelse af straffeloven.

Da ansøgeren udelukkende havde lidt et formuetab, var der efter de foreliggende oplysninger ikke påført hende personskade eller anden skade, der berettigede til erstatning fra staten i medfør af offererstatningsloven

6.5. ERSTATNING FOR SKADER SOM FØLGE AF VOLD BEGÅET I UDLANDET, OFFERERSTATNINGSLOVENS § 1, STK. 3.

Den danske stat betaler i medfør af offererstatningslovens § 1 erstatning i anledning af voldshandlinger, der er begået i Danmark. Det er uden betydning, om skadevolderen og skadelidte er dansker eller udlænding. Endvidere kan nævnet i medfør af offererstatningslovens § 1, stk. 3, 1. pkt., i særlige tilfælde betale erstatning for handlinger uden for Danmark, hvis skadelidte har bopæl i Danmark, har dansk indfødsret eller på gerningstidspunktet gjorde tjeneste for udsendt dansk udenrigsrepræsentation. Erstatning kan ligeledes betales, når handlingerne er begået mod skadelidte med bopæl i Danmark under dennes erhvervsudøvelse uden for den danske stat, jf. bestemmelsen i § 1, stk. 3, 2. pkt. Der er i sådanne tilfælde tale om en såkaldt "billighedserstatning", og bestemmelsen anvendes årligt i relativt få tilfælde.

Nævnet afslog i sagen, **N. j. nr. 2493/2001**, en ansøgning om erstatning om godtgørelse fra en 55-årig skibskok, der sammen med andre besætningsmedlemmer, i oktober 1999 i en by i Rumænien om aftenen efter besøg på en spiserestaurant var blevet overfaldet. Det fremgik af sagen, at ansøgeren var ansat som kok af et dansk rederi, der bl.a. ejede den bugserbåd, som kokken befandt sig på, og som havde haft til opgave at skulle slæbe et containerskib til Holland. Skipperen havde den pågældende aften besluttet, at besætningen til en afveksling skulle spise på en restaurant i byen og ikke på bugserbåden.

Ansøgerens advokat havde bl.a. anført, at der var tale om et ekstraordinært besøg på restauranten arrangeret af arbejdsgiveren og således måtte anses for værende en del af ansøgers erhvervsudøvelse.

Den Sociale Ankestyrelse kunne ikke anerkende tilskadekomsten som en arbejdsskade, da ansøgeren på skadestidspunktet ikke gjorde tjeneste på et dansk indregistreret skib – skibet var registeret under Panamaflag – og rederen havde derfor ingen sikringspligt. Ankestyrelsen havde tilføjet, at man ikke ved afslaget havde taget stilling til, om den indtrufne skade i øvrigt var sket under arbejde for arbejdsgiveren.

Nævnet begrundede sit afslag efter offererstatningslovens § 1, stk. 3, 1. pkt., med, at der i ansøgerens tilfælde ikke forelå sådanne særlige omstændigheder, at bestemmelsen, der ifølge forarbejderne hertil er tiltænkt et snævert anvendelsesområde, kunne finde anvendelse.

For så vidt angår afslaget efter offererstatningslovens § 1, stk. 3, 2. pkt., henviste nævnet til forarbejderne, hvorefter bestemmelsen kun tager sigte på personer, der udsættes for vold under (korterevarende) erhvervsudøvelse i udlandet under omstændigheder, hvor det ikke kan forventes, at de pågældende på forhånd har tegnet forsikring til dæk-

ning af skaden, f.eks. eksportchauffører. Nævnet fandt ikke, at denne bestemmelse kunne finde anvendelse, allerede fordi ansøgeren efter det foreliggende ikke sås at være kommet til skade under en korterevarende erhvervsudøvelse i udlandet. Nævnet bemærkede endelig i relation til bestemmelsen i § 1, stk. 3, 2. pkt., at nævnet ikke ved afgørelsen havde taget stilling til, om tilskadekomsten konkret kunne antages at være sket i forbindelse med arbejdet.

I sagen, **N. j. nr. 482/2002**, søgte en 24-årig mand om erstatning som følge af en tilskadekomst i juli 2001 i Litauen. Skadelidte, der opholdt sig i Litauen som montør for et dansk firma, havde selv oplyst, at han i forbindelse med et røverisk overfald på hotelværelset var blevet skubbet ned fra 4. sal. Skadelidte var om morgenen blevet fundet liggende uden for sit hotel og var blevet kørt på hospitalet.

Arbejdsskadestyrelsen havde oprindeligt anerkendt tilskadekomsten som arbejdsskade, idet man havde lagt til grund, at skadelidte forud for opstart på arbejdet som montør var blevet skubbet ud fra 4. sal af en formodet røver.

Under forsikringsselskabets klage modtog Arbejdsskadestyrelsen kopi af politirapport fra Litauen, hvoraf det fremgik, at skadelidte om aftenen sammen med kolleger under et restaurantbesøg havde indtaget et betydeligt kvantum alkohol, og at hverken skadelidte eller kollegerne havde kunnet redegøre fyldestgørende for aftenens forløb. På et tidspunkt i løbet af natten var skadelidte faldet ud af hotelværelset fra 4. sal, og der var stadig ifølge politirapporten – intet, der tydede på en forbrydelse.

Arbejdsskadestyrelsen omgjorde herefter sin afgørelse og kunne således ikke anerkende tilskadekomsten som en arbejdsskade, da skadelidtes færdens om aftenen og eventuel om natten måtte anses som værende af privat karakter.

Den Sociale Ankestyrelse, der ligeledes henviste til politirapporten, hvorefter intet tydede på en forbrydelse, fandt det efter de foreliggende oplysninger ikke dokumenteret, at skadelidtes færdens om aftenen og eventuelt natten, havde været arbejdsmæssigt begrundet, og tiltrådte Arbejdsskadestyrelsens afgørelse.

Nævnet afslog i henhold til offererstatningslovens § 1, stk. 3, 1. pkt., skadelidtes ansøgning om erstatning, idet man ikke fandt, at der henset til lovens forarbejder forelå et sådant særligt tilfælde, at staten burde betale erstatning.

Nævnet, der anførte, at turister må henvises til de erstatningsordninger, der gælder i den stat, hvori forbrydelsen er sket, jf. Folketingstidende 1993-94, Tillæg A, spalte 1365, oplyste samtidig, at man havde lagt vægt på, at skadelidte den pågældende aften havde været på restaurant, hvor han havde indtaget øl og vodka. Nævnet lagde derfor til grund, at skadelidtes færdens denne aften havde været af privat karakter, og at forholdet derfor ikke var omfattet af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser.

En 30-årig dansk statsborger, der i Norge var blevet overfaldet af en landsmand, ansat i samme danske firma, fik i sagen, **N. j. nr. 1569/2001**, afslag på erstatning.

Såvel skadelidte som skadevolderen havde i hvert fald i over 1 måned været beskæftiget på et projekt i Norge. Ansættelsen skulle være indtil projektets afslutning. Opsigelsesfristen var 7 dage. Under et besøg på en beværtning en aften i oktober 1998 var de 2 mænd, der ca. 1 ugen forinden havde haft nogle trakasserier pga. den enes kæreste, kommet op at skændes, og det var endt med, at skadelidte var blevet slået med en flaske i hovedet med en 4 cm lang flænge i panden til følge. Samme aften havde skadelidte telefonisk anmeldt voldsepisoden til det norske politi, der imidlertid havde bedt ham om at indgive anmeldelse til politiet i Danmark, da han samme dag skulle rejse hjem til Danmark.

Det danske politi foretog herefter efterforskning i sagen og oversendte sagen til politiet i Norge, der besluttede at sende sagen tilbage til Danmark til retsforfølgning. Skadevolderen blev derpå ved dansk domstol dømt for overtrædelse af straffelovens § 245 (grov vold) og pålagt at betale godtgørelse for svie og smerte.

Nævnet meddelte afslag på ansøgningen, da man fandt, at der ikke i det foreliggende tilfælde forelå sådanne særlige omstændigheder, at staten i medfør af offererstatningslovens § 1, stk. 3, 1. pkt., burde betale erstatning.

Nævnet henviste til lovforarbejderne, hvorefter bestemmelsen var tiltænkt et snævert anvendelsesområde, og bemærkede, at turister følgelig må henvises til de erstatningsordninger, der gælder i den stat, hvori forbrydelsen er sket, jf. Folketingstidende 1993-94, Tillæg A, spalte 1365.

Nævnet gjorde skadelidtes advokat opmærksom på, at skadelidte – da tilskadekomsten var sket i Norge – kunne forsøge at få skaden dækket via det norske erstatningsnævn. Nævnet tilføjede:

”Den norske voldsoffererstatningslov bestemmer, at ”Søknader om voldsoffererstatning avgjøres av fylkesmannen i det fylket, der søkeren har fast bopel. Dersom søkeren ikke har fast bopel her i riket, er det fylkesmannen i det fylket, dér handlingen fant sted, som avgjør søknaden.”

I henhold til de norske regler kan der ydes erstatning, når den skadevoldende handling har fundet sted på norsk territorium.

6.6. ERSTATNING FOR BEGRAVELSESOMKOSTNINGER, OFFERERSTATNINGSLOVENS § 2

I 2002 har nævnet i sagen, **N. j. nr. 109/2002**, haft lejlighed til at tage stilling til, om nævnet fortsat – jf. årsberetningen for 2001, pkt. 6.5, side 11-12 - ville fastholde sin praksis om, at maksimumbeløbet for ”rimelige begravelsesomkostninger” i sager, hvor særlige forhold f.eks. begravelse i udlandet ikke foreligger, kunne fastsættes til op mod ca. 20.000 kr. I dette beløb vil dog blive fratrukket evt. begravelseshjælp fra anden side, jf. offererstatningslovens § 7, stk. 1.

I sagen var en 15-årig pige i slutningen af december 2000 blevet stukket ihjel med en kniv. Gerningsmanden var ved nævningeting blevet idømt fængsel i 16 år for drabet og et tilfælde af voldtægt mod en anden kvinde og dømt til at betale bl.a. begravelsesomkostninger med 51.425 kr. Afdødes bo ansøgte nævnet om betaling af dette beløb. Det fremgik af sagen, at begravelsesfølget havde været ret stort, og at der til den efterfølgende bespisning havde deltaget omkring 200 personer.

Nævnet, der senest i 1993 havde fastsat maksimumbeløbet til 20.000 kr., jf. årsberetningen for 1993, pkt. 9, fandt, at maksimumbeløbet for ”rimelige begravelsesomkostninger”, også henset til den almindelige prisregulering, nu passende fremover - når særlige forhold ikke gjorde sig gældende - kunne fastsættes til op mod 25.000 kr.

Nævnet udbetalte herefter boet 9.000 kr. i erstatning til delvis dækning af begravelsesudgifter, idet nævnet fra det tilkendte beløb på 25.000 kr. fratrak 6.000 kr. fra sygesikringen og 10.000 kr. fra forsikrings-selskabet.

6.7. NEDSÆTTELSE ELLER BORTFALD AF ERSTATNING SOM FØLGE AF EGEN SKYLD ELLER ACCEPT AF RISIKO, OFFERERSTATNINGSLOVENS § 6 A

I medfør af offererstatningslovens § 6 a finder ved afgørelser om erstatning dansk rets almindelige regler om skadevolderens erstatningsansvar anvendelse, herunder om nedsettelse eller bortfald af erstatning på grund af skadelidtes eller afdødes medvirken til skaden eller accept af risikoen for skade.

Nævnet har i 2002 ikke behandlet sager herom af særlig principiel karakter. Der henvises i stedet til årsberetningen for 2001, pkt. 6.6, side 12 –13.

6.8. FRADRAG EFTER OFFERERSTATNINGSLOVENS § 7

Som anført i indledningen under pkt. 1, er det under alle omstændigheder en betingelse for nævnets udbetaling af erstatning og godtgørelse, at der foreligger en overtrædelse af straffeloven. Offererstatningslovens § 7, stk. 1, medfører, at erstatning alligevel ikke kan udbetales fra nævnet, hvis skaden dækkes fra anden side, f.eks. i form af sociale ydelser, løn under sygdom, forsikringer m.m.

For skader, der indtræder den 1. januar 2002 og senere, jf. lov nr. 463 af 7. juni 2001 om ændring af erstatningsansvarsloven og offererstatningsloven m.v. (betænkning nr. 1383/2000), gælder – som også anført ovenfor under pkt. 1 – herefter om fradrag i erstatning den nu således affattede bestemmelse i offererstatningslovens § 7, stk. 1:

”Erstatning ydes ikke i det omfang, skaden godtgøres af skadevolderen eller dækkes af forsikringsydelser eller andre ydelser, der har karakter af virkelig skadeserstatning.”

Efter den hidtidige affattelse af § 7, stk. 1, var erstatningen fra staten subsidær i forhold til al anden compensation, som den skadelidte eller de efterladte måtte opnå i anledning af skaden, herunder sociale ydelser og pensions- og forsikringsydelser af enhver art. Formålet med den nu indførte ændring er at fastslå, at sådan compensation ikke skal fradrages i erstatningen i videre omfang, end hvad der følger af erstatningsansvarsloven. Det kan i denne forbindelse bemærkes, at der samtidig er sket en konsekvensændring af offererstatningslovens § 18, stk. 2, om, i hvilket omfang der kan kræves tilbagebetaling af erstatning udbetalt af nævnet.

Nævnet har i sin sagsbehandling undertiden fundet grundlag for at udsætte behandlingen af krav om erstatning for tab af erhvervsevne og godtgørelse for varigt mén, fordi nævnet har fundet det rettest at afvente en afklaring af skadelidtes erhvervs- og pensionsmæssige forhold, jf. herved offererstatningslovens § 7, stk. 1.

I årsberetningen for 1999 under pkt. 5.6., side 10-11, er omtalt bl.a. sagen, **N. j. nr. 411/1998**, hvori nævnet netop besluttede en sådan udsættelse.

I denne sag, som nævnet i 2002 genoptog behandlingen af, var en dengang 35-årig mand i september 1997 af rockere blevet tildelt adskillige spark i hovedet og på kroppen, hvorved han havde pådraget sig en ret alvorlig hjerneskade i form af bevidstløshed, kraniebrud og hjernekvæstelse, der medførte en lettere posttraumatisk demens.

Arbejdsskadestyrelsen vurderede i september 1999 méngraden til 25 % og erhvervsevnetabet til 50 %, mens stationærtidspunktet skønnedes at være 1 år efter tilskadekomsten. Det var under sagen oplyst, at ansøgeren ca. 3 måneder efter tilskadekomsten i en kort periode havde oppebåret en lønindkomst ved deltidsarbejde af vekslende længde, men at han efter afskedigelse i marts 1999 modtog arbejdsløshedsunderstøttelse.

Ansøgeren havde intet ønske om at gå på førtidspension, "idet han i størst muligt omfang ønskede at klare sig selv uden indblanding af offentlige autoriteter." Ansøgerens advokat fremhævede i den forbindelse over for nævnet, at det af Arbejdsskadestyrelsen vurderede erhvervsevnetab på 50 % ikke uden videre var ensbetydende med tilkendelse af forhøjet almindelig førtidspension. Advokaten henviste herved til, at kommunerne normalt først prøver en pensionsansøgers arbejdsevne på forskellige arbejdsprøvningsinstitutter, inden der tages stilling til, om der skal tilkendes førtidspension efter forsøgt revalidering.

Nævnet besluttede at afvente kommunens stillingtagen til eventuel førtidspension, idet nævnet dog samtidig tilkendte ansøgeren et acontobeløb på 100.000 kr. i erstatning for erhvervsevnetab ud fra forudsætningen om, at ansøgeren ville vise sig at være berettiget til forhøjet almindelig førtidspension. I den tilkendte erstatning fratrak nævnet derfor den kapitaliserede værdi af forhøjet almindelig førtidspension.

Sagen blev herefter i november 1999 udsat således, at nævnet senest ved udgangen af november 2000 ville kontakte ansøgeren for at få oplyst, om de erhvervsmæssige eller pensionsmæssige forhold da måtte være endeligt afklaret. Nævnet modtog siden oplysning om, at ansøgeren i februar 2000 fik afslag på ansøgning om førtidspension.

Nævnet besluttede efterfølgende som følge af nye oplysninger om ansøgerens erhvervs- og indtægtsforhold at indhente en fornyet udtalelse fra AST, idet nævnet over for ansøgerens advokat bemærkede, at det er udgangspunktet, at der ved vurderingen af størrelsen af en skadelidts tab af erhvervsevne skal tages hensyn til de oplysninger, der foreligger på tidspunktet for afgørelsen, jf. en Vestre landsretsdom, refereret i UfR 1998, s. 486.

Arbejdsskadestyrelsen vurderede i september 2002 erhvervsevnetabet til uændret 50 %. Arbejdsskadestyrelsen havde lagt vægt på, at ansøgeren ganske vist i 2001 havde oppebåret en samlet ret så betydelig indtægt ved arbejde, men at han siden var ophørt med dette arbejde pga. gener. Ansøgeren var herefter af kommunen kommet i aktivering 20 timer ugentligt. (Ifølge ansøgeren som kontanthjælpsmodtager).

Arbejdsskadestyrelsen vurderede, at erhvervsevnen – set i et varigt perspektiv – var nedsat med skønsmæssigt ca. $\frac{1}{2}$, da ansøgeren alene ville være i stand til at varetage et arbejde på $\frac{1}{2}$ tid.

Nævnet fandt herefter ikke grundlag for yderligere at udsætte afgørelsen om erstatning for tab af erhvervsevne og beregnede derfor erstatningen ud fra en årsløn på 250.000 kr.

På dette grundlag og ud fra en forudsætning om, at ansøgeren henset til et erhvervsevnetab på 50 % måtte anses for at være berettiget til at få tilkendt forhøjet almindelig førtidspension i 2002, tilkendte nævnet ansøgeren differencen mellem erstatningen for erhvervsevnetab (750.000 kr.) og den kapitaliserede værdi af førtidspensionen (ca. 500.000 kr.) svarende til knap 250.000 kr. I dette beløb blev fratrukket det tidligere udbetalte acontobeløb på 100.000 kr., således at ansøgeren nu fik udbetalt knap 150.000 kr.

Nævnet føjede til, at sagen eventuelt kunne genoptages i nævnet, hvis kommunen på ny meddelte afslag på pension eller ikke ville påbegynde en pensions sag.

N. j. nr. 1955/2000. Ansøgeren, der ved en voldsforbrydelse havde mistet sin mand, fremsatte over for nævnet et krav på 414.000 kr. for erstatning for tab af forsørger, jf. erstatningsansvarslovens § 13.

Nævnet fratrak imidlertid heri et beløb på knap 275.000 kr., som ansøgeren havde modtaget fra sin afdøde mands gruppelevsfor sikring og ulykkesforsikring. Nævnet henviste til,

at nævnet i henhold til offererstatningslovens § 7, stk. 1, ikke kan betale erstatning, hvis skaden dækkes fra anden side, f.eks. gennem forsikringsydelser.

Ansøgeren protesterede imod det skete fradrag og anførte bl.a., at modregningen efter § 7, stk. 1, kun kan ske i ydelser i den erstatnings- eller godtgørelsespost, de vedrører. Efter ansøgerens opfattelse vedrørte den udbetalte dødsfaldssum ikke tab af forsørger og kunne derfor ikke fratrækkes i forsørgertabserstatning.

Nævnet besluttede at genoptage sagen.

Det fremgik af sagen, at der ikke var udstedt policer, idet afdødes ulykkes- og gruppe-livsforsikringer var tegnet kollektivt. Forsikringsselskabet havde over for nævnet oplyst, at de udbetalte beløb var engangsbetalt, der blev udbetalt ved dødsfaldet, og som ikke dækkede noget specielt, altså heller ikke nogen konkret post.

Nævnet fastholdt den trufne afgørelse, idet nævnet fandt, at reglen om fradrag post for post ikke var til hinder for, at de udbetalte forsikringsydelser, som ansøgeren havde modtaget som følge af dødsfaldet, blev fradraget i eventuel forsørgertabserstatning efter offererstatningsloven, jf. erstatningsansvarsloven.

Nævnet henviste i den forbindelse til betænkning 751/1975 om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, herunder særligt til side 35-36, der omhandler tab af forsørger og spørgsmålet om erstatningens fastsættelse, når der er tegnet private livs-, ulykkes- og sygeforsikringer, som er tegnet til fordel for skadelidte, og som kommer til udbetaling som følge af skaden. Det fremgår heraf, at "baggrunden for erstatningsordningen især er, at ofre for forbrydelser ofte indtager en ugunstig position i erstatningsmæssig henseende sammenlignet med andre skadelidte. Denne betingelse er ikke opfyldt, hvis skadelidtes tab er dækket gennem forsikring, og det vil virke mindre rimeligt, om en skadelidt, der allerede har modtaget fuld erstatning, skulle modtage yderligere fra det offentlige."

Københavns Overpræsidium meddelte efterfølgende ansøgeren afslag på ansøgning om fri proces til en retssag mod nævnet, idet man skønnede, at ansøgeren ikke havde udsigt til at vinde sagen.

En nu 49-årig kvinde var i sagen, **N. j. nr. 650/2000** udsat for et overfald i februar 1998, idet hun havde fået tværet en rejemad ud i ansigtet, hvorved hun havde pådraget sig rifter på begge hornhinder.

Arbejdsskadestyrelsen vurderede méngraden til 8 % og erhvervsevnetabet til 40 %.

Det fremgik af sagen, at skadelidte gennem kommunen havde fået bevilget et fleksjob, hvorefter hun blev aflønnet med 50 % refusion til arbejdsgiveren.

Arbejdsskadestyrelsen udtalte herom bl.a.: "Det er indgået i vurderingen af erhvervsevnetabet, at fleksjob kommer i betragtning over for personer, hvor bopælskommunen vurderer, at der er varige begrænsninger i erhvervsevnen, og hvor det ikke er muligt at opnå eller fastholde beskæftigelse på normale vilkår på arbejdsmarkedet.

Ved erhvervsevnetabsvurderingen har vi lagt vægt på, at en del af fleksjobindtægten er et socialt begrundet løntilskud. Vi finder ikke, at man helt kan bortse fra dette ved vurderingen af erhvervsevnetabet, idet der så vil kunne blive tale om en overkompensation af den tilskadekomne, som ikke er i overensstemmelse med erstatningsansvarslovens forudsætninger. På den anden side finder vi ikke, at man fuldt ud kan lægge vægt på den samlede fleksjobindtægt, idet denne er betinget af, at fleksjobbet vil kunne opretholdes på de gældende vilkår fremover.

.....

Vi har herefter sammenholdt skadelidtes nuværende og tidligere lønindkomst med og uden tilskud. Uden tilskud giver det en indkomstnedgang på 54 %. Med tilskud giver det en indkomstnedgang på 7 %..... skønsmæssigt vurderet, at skadelidte set i et varigt perspektiv har et erhvervsevnetab på 40 % som følge af overfaldet.....”.

Nævnet fandt, at erstatningen for erhvervsevnetab, der var opgjort til 536.916 kr., i medfør af offererstatningslovens § 7, stk. 1, (jf. principperne heri), skulle reduceres med den kapitaliserede værdi af det fleksjobtilskud, skadelidte var tilkendt i anledning af tilskadekomsten. Da den kapitaliserede værdi af tilskuddet – 50 % af den månedlige indtægt – oversteg erhvervsevnetaberstatningen, var skadelidte herefter ikke berettiget til erstatning.

Nævnets afgørelse var baseret på det synspunkt, at skadelidte ved fradraget af flekstilskuddet ikke blev dobbelt belastet heraf, idet Arbejdsskadestyrelsen netop ved vurdering af erhvervsevnetabsprocenten havde valgt at se bort (”ikke helt”) fra dette tilskud.

Nævnet tilføjede, at sagen eventuelt kunne genoptages, såfremt skadelidtes situation ændrede sig.

Tilsvarende afgørelser, hvorefter den kapitaliserede værdi af fleksjobydelsen er blevet fratrukket i erstatningen for tab af erhvervsevne, er blevet truffet i sagerne, **N. j. nr. 1662/1997** og **N. j. nr. 2790/2000**.

I årsberetningen for 2001, pkt. 6.7, side 16, blev omtalt sagen, N. j.nr. 202/1993, om en skadelidt, der havde fået tilkendt mellemste førtidspension, og hvor Arbejdsskadestyrelsen havde vurderet skadelidtes méngrad til 25 % og erhvervsevnetabsprocenten til 65. Skadelidte havde været udsat for såvel et overfald som en ulykke, og Arbejdsskadestyrelsen fordelte de udmålte procenter med halvdelen til hver af de 2 episoder. På denne baggrund fandt nævnet vedrørende den ansøgte erstatning for erhvervsevnetab, at halvdelen af den kapitaliserede værdi af pensionsydelse – grundbeløb og pensionstillæg – skulle fratrækkes i erstatningen for tab af erhvervsevne.

En lignende situation med konkurrerende skadesårsager forelå i sagen, **N. j. nr. 855/2000**, hvori en 42-årig tidligere skolelærer i januar 1998 umiddelbart uden for et værtshus var blevet overfaldet med et ret kompliceret benbrud til følge. På skadestidspunktet havde skadelidte, der da ikke havde arbejdet som lærer siden maj 1996 og følgelig oppebar kontanthjælp, været på kursus og havde haft planer om at blive tilkaldevikar.

I medfør af erstatningsansvarslovens § 7, stk. 2, fastsatte nævnet skadelidtes årsløn til skønsmæssigt 165.000 kr., idet der herved bl.a. var lagt vægt på de sociale og erhvervsmæssige forhold på skadestidspunktet.

Arbejdsskadestyrelsen vurderede méngraden til 30 %, erhvervsevnetabet til 35 % og stationærtidspunktet til september 1998.

Arbejdsskadestyrelsen udtalte vedrørende méngraden, at skadelidte ud over generne fra benbruddet havde pådraget sig en posttraumatisk belastningsreaktion af middelsvær karakter. Arbejdsskadestyrelsen havde været bekendt med skadelidtes alkoholmisbrug og tidligere indlæggelser på psykiatrisk hospital, men havde ikke vurderet, at disse – forudbestående – lidelser var årsag til den senere tilkomne posttraumatiske belastningsreaktion. Der var derfor ikke foretaget et fradrag herfor ved fastsættelsen af méngraden.

Arbejdsskadestyrelsen udtalte vedrørende erhvervsevnetabet, at skadelidte i juli 2001 var blevet tilkendt mellemste førtidspension, idet erhvervsevnen var skønnet nedsat med mere end 2/3. Arbejdsskadestyrelsen henviste herved til, at pensionen var tilkendt på

baggrund af langvarig og bestandig genopblussen af alkoholisme, svagelig rygbygning, følger efter brud på venstre underben, migræne og Hortons hovedpine.

Da tilkendelsen af mellemste førtidspension således også var begrundet i konkurrerende lidelser, vurderede Arbejdsskadestyrelsen, at tilskadekomsten i januar 1998 skønsmæssigt havde medført en nedsættelse af skadelidtes erhvervsevne svarende til 35 %.

Nævnet måtte efter de foreliggende oplysninger herefter lægge til grund, at tilkendelsen af mellemste førtidspension ubestridt var baseret på konkurrerende lidelser, og at dette moment følgelig måtte indgå ved nævnets overvejelser over, i hvilket omfang der i medfør af offererstatningslovens § 7, stk. 1, skulle ske fradrag på grund af de tilkendte pensionsydelse.

Nævnet fandt, at det ved denne afgørelse ikke kunne tillægges betydning, om voldsforholdet var sket før eller efter de konkurrerende helbredsskader, men at det afgørende måtte være at udrede, hvilken betydning voldsforholdet konkret havde haft på tilkendelsen af førtidspensionen.

På baggrund af Arbejdsskadestyrelsens udtalelse vurderede nævnet, at halvdelen af den tilkendte førtidspension skønsmæssigt kunne tilskrives volden i januar 1998.

Nævnet udmålte herefter på sædvanlig vis størrelsen af méngodtgørelsen og erhvervsevnetabs-erstatningen og fratrag heri – i medfør af offererstatningslovens § 7, stk. 1, - halvdelen af den kapitaliserede værdi af henholdsvis invaliditetsydelsen og af grundbeløbet samt pensionstillægget.

Et noget lignende tilfælde med konkurrerende skadestilfælde forelå i sagen, **N. j. nr. 444/1999**. En 35-årig mand var i august 1998 blevet overfaldet, hvorved han havde pådraget sig et kranietraume.

Skadelidte havde i årene før tilskadekomsten haft en vekslende tilknytning til arbejdsmarkedet. Han var netop på skadestidspunktet påbegyndt fuldtidsbeskæftigelse, men blev efter første sygemeldings ophør afskediget. Han modtog herefter kontanthjælp.

Kommunen vurderede, at skadelidte på grund af sit fysiske og psykiske helbred ikke kunne placeres på arbejdsmarkedet på almindelige vilkår eller i fleksjob. Han blev derfor med virkning fra den 1. januar 2001 tilkendt mellemste førtidspension.

Arbejdsskadestyrelsen vurderede erhvervsevnetabet som følge af overfaldet til 50 % og stationærtidspunktet til februar 1999.

Skadelidte havde fra forsikringselskab modtaget méngodtgørelse svarende til 15 %, og nævnet afslog derfor krav herom i medfør af offererstatningslovens § 7, stk. 1.

Arbejdsskadestyrelsen havde ved vurderingen af erhvervsevnetabet tillagt det betydning, at skadelidte nu var blevet tilkendt mellemste førtidspension, dels på grund af følgerne efter overfaldet, dels på grund af konkurrerende forhold, herunder et mangeårigt alkoholforbrug og et lavt intelligensniveau.

Skadelidtes advokat gjorde ved fremsættelsen af kravet om erstatning for 50 % erhvervsevnetab gældende, at udbetalte ydelser i henhold til pensionstilkendelsen – mellemste førtidspension – efter offererstatningslovens § 7, stk. 1, kun skulle modregnes i det omfang, ydelserne er udbetalt som følge af overfaldet.

Nævnet opgjorde erstatningskravet for tabt erhvervsevne til 495.000 kr. ("standardårs-løn" 165.000 kr. x 6 x 50 %) og besluttede – som også anført af advokaten – alene at

fratrække den del af den tilkendte førtidspension, der kunne henføres til overfaldet (konkurrerende årsager).

Da tilkendelse af mellemste førtidspension som udgangspunkt kræver en nedsættelse af erhvervsevnen med mindst 65 %, og da Arbejdsskadestyrelsen havde vurderet, at skadelidtes erhvervsevne som følge af overfaldet i august 1998 var nedsat med 50 %, fratrak nævnet herefter et beløb svarende til $\frac{3}{4}$ dele (forholdet mellem 50 % og 65 %) af den mellemste førtidspension.

Nævnet udbetalte som følge heraf et beløb på godt 47.000 kr.

Efter nævnets opfattelse ville det ikke have været rigtigt eller rimeligt, hvis man havde fratrukket et beløb svarende til den kapitaliserede værdi af almindelig forhøjet førtidspension blot ud fra den betragtning, at skadelidte på grund af overfaldet kun ville have været berettiget til denne pension, hvis han ikke havde haft andre – konkurrerende – lidelser. Skadelidte, der netop ikke kun oppebar almindelig forhøjet førtidspension, ville i øvrigt have været ugunstigt stillet, såfremt den kapitaliserede værdi heraf skulle have været fratrukket. I så fald ville der i medfør af offererstatningslovens § 7, stk. 1, ikke have været noget overskydende beløb at udbetale.

Sagen, **N. j. nr. 2164/1996**, vedrørte spørgsmålet om, hvorvidt nævnet havde været berettiget til at fratække den kapitaliserede værdi af invaliditetsbeløb – en del af skadelidtes højeste førtidspension – i méngodtgørelsen.

Skadelidte var i april 1996 på sit hotelværelse i København udsat for røveri og havde herunder fået kastet salmiakspiritus i øjnene.

Arbejdsskadestyrelsen havde vurderet méngraden til 100 % under hensyn til, at skadelidtes syn på venstre øje var næsten ophævet, og at synet på højre øje var ophævet med bevaret lyssans. Erhvervsevnetabet var samtidig vurderet ligeledes til 100 %.

På skadestidspunktet modtog skadelidte bistandshjælp/kontanthjælp. Skadelidte blev tilkendt højeste førtidspension.

Méngodtgørelsen blev opgjort til 302.000 kr. Nævnet fratrak heri den kapitaliserede værdi af førtidspensionens invaliditetsbeløb, beregnet til 133.488 kr., jf. offererstatningslovens § 7, stk. 1.

Skadelidte anlagde retssag mod nævnet med påstand om udbetaling af det fratrukne beløb på 133.488 kr., idet han gjorde gældende, at nævnet ikke lovmedholdeligt efter offererstatningslovens § 7, stk. 1, kunne fratække invaliditetsbeløbet i méngodtgørelsen. Skadelidte var enig i, at der for så vidt kunne ske modregning, forstået som "post for post – krone for krone-princippet", jf. herved højesteretsdommen, refereret i UfR 1997, side 1147, men gjorde gældende, at socialpensionslovens invaliditetsbeløb og erstatningsansvarslovens méngodtgørelse adskilte sig navnlig på følgende punkter: dels hvilke faktiske omstændigheder der udløser kravet på de 2 ydelser, dels på hvorledes de 2 ydelser udmåles og endelig på, hvad de har til hensigt at dække.

Nævnet blev ved byrettens dom frifundet, hvilket blev stadfæstet af landsretten. Det blev ved den frifindende dom efter ordlyden og forarbejderne til såvel lov om social pension og erstatningsansvarsloven lagt til grund, at invaliditetsbeløbet ikke har sammenhæng med manglende erhvervsindtægt, men alene "tilkendelsesmæssigt" er knyttet til erhvervsnedsættelsen. Det blev endvidere lagt til grund, at invaliditetsbeløbet og méngodtgørelsen er så ens ydelser, at der af nævnet "i overensstemmelse med dennes nu-gældende praksis kan ske modregning i medfør af offererstatningslovens § 7, stk. 1."

Skadelidte fik efterfølgende ikke Procesbevillingsnævnets tilladelse til at anke til Højesteret.

Sagen må nu siges alene at have retshistorisk interesse som følge af ændringen af offererstatningslovens § 7, stk. 1. Lovændringen – lov nr. 463 af 7. juni 2001- indebærer nemlig, at der ved skader, der indtræder den 1. januar 2002 og senere, ikke længere skal foretages fradrag for udbetalte ydelser efter den sociale lovgivning i erstatning m.v. udbetalt efter offererstatningsloven.

6.9. KRAVET OM ANMELDELSE AF LOVOVERTRÆDELSEN TIL POLITIET UDEN UNØDIGT OPHOLD, OFFERERSTATNINGSLOVENS § 10.

Efter offererstatningslovens § 10, stk. 1, er erstatning fra staten betinget af, at lovovertrædelsen uden unødigt ophold er anmeldt til politiet. Politiets efterforskning vil normalt være en forudsætning for, at det kan konstateres, at der har foreligget en straffelovsovertrædelse, og hermed tillige nødvendig for at sikre mod misbrug af erstatningsordningen. En hurtig politianmeldelse vil i almindelighed fremme muligheden for at opklare sagen og dermed i givet fald tilvejebringe grundlag for en retsforfølgning af skadevolder, således at skadevolderen kan blive pålagt at betale erstatning til skadelidte.

I nævnets praksis anses en politianmeldelse, der er indgivet inden 24 timer efter gerningstidspunktet, i almindelighed for indgivet uden unødigt ophold. Hvis det har været umuligt for skadelidte på grund af sin tilstand (f.eks. bevidstløshed) at indgive politianmeldelse, må fristen regnes fra det tidspunkt, hvor det var muligt for skadelidte at indgive politianmeldelsen, eventuelt telefonisk. Hvis der - uanset den for sene politianmeldelse - sker opklaring af sagen, f.eks. således at det ved dom konstateres, at der har foreligget en straffelovsovertrædelse, vil den sene politianmeldelse, jf. princippet i forsikringsaftalelovens § 21, ikke blive regnet skadelidte til last.

For skader, der indtrådte til og med udgangen af 2001, var det i lovens hidtidige affattede bestemmelse i § 10, stk. 2, angivet, at erstatning kan ydes i særlige tilfælde, selv om betingelsen i stk. 1 ikke er opfyldt. I betænkning nr. 751/1975 om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser er om sådanne særlige tilfælde bl.a. anført den situation, hvor skadelidte med føje, men fejlagtigt tror, at der ikke er lidt et tab, eller at tabet kun er bagatelagtigt. I disse tilfælde må fristen efter stk. 1 regnes fra det tidspunkt, hvor skadelidte bliver klar over sin fejltagelse.

For skader, der er indtrådt den 1. januar 2002 og senere, jf. lov nr. 463 af 7. juni 2001 om ændring af erstatningsansvarsloven og offererstatningsloven m.v. (betænkning nr. 1383/2000), er det i den nu affattede bestemmelse i lovens § 10, stk. 2, anført:

”Bestemmelsen i stk. 1 kan fraviges, hvis forholdene taler for det.”

Ifølge lovens forarbejder er der med den ændrede formulering i stk. 2 tilsigtet en vis lempelse af kravet i forhold til den hidtidige praksis. Det er i denne forbindelse i forarbejderne nævnt, at der således kan dispenseres fra kravet i tilfælde, hvor ofret som følge af forbrydelsen har befundet sig i en choktilstand (uden at være bevidstløs) og som følge deraf ikke inden for det første døgn har rettet henvendelse til politiet eller til andre, som kunne vejlede om kravet om politianmeldelse. Det er endvidere nævnt, at der f.eks. kan være tale om en ældre person, der bor alene, eller en medtaget person, som efter besøg på skadestuen tager hjem for at hvile og derfor først anmelder forholdet mere end et døgn efter. Det er endelig nævnt, at det fortsat er en betingelse for at fravige hovedreglen, at der kan henvises til konkrete omstændigheder i den enkelte sag, som taler for en dispensation fra den almindelige frist.

I sagen, **N. j. nr. 3187/2001**, afslog nævnet en ansøgning, selv om politiet havde været til stede umiddelbart efter tilskadekomsten.

Sagen vedrørte en 26-årig skadelidt, der som indsat i Vridsløselille Statsfængsel en dag i august 2001 var blevet stukket med kniv. Skadelidte havde stået i kø til fængslets købmand, da der pludselig var opstået tumult. Købmanden havde aktiveret alarmen, og såvel fængselspersonale som politiet var kommet til stede. Ingen af de ca. 15 indsatte, der havde stået i køen, havde villet oplyse, hvad der var sket udover, at 3 udenlandske mænd var løbet efter en dansk mand, og at der var blevet brugt en kniv mod den danske mand. Skadelidte havde blødt meget fra snitsår i ansigt og på venstre skulder og var blevet kørt til skadestuen, hvor politiet mødte op. Skadelidte var begyndt at råbe og skrigere over for politiet og havde sagt, at "de bare skulle skride", da han ikke ønskede at tale med dem.

Dagen efter tilskadekomsten havde politiet på ny rettet henvendelse til skadelidte, der atter befandt sig i sin fængselscelle. Skadelidte blev flere gange opfordret til at forklare, hvad der var sket, men han fastholdt, at han ikke havde noget at tale med politiet om. Han havde til betjenten bl.a. udtalt: "Skrid ud fra min celle – ingen andre skal se, at en som dig er trådt ind over mit dørtrin."

Skadelidte havde efterfølgende underskrevet samtykkeerklæring til indhentning af lægelige oplysninger og om beskikkelse af bistandsadvokat. Bistandsadvokaten havde i forbindelse hermed over for politiet "pointeret, at min klient ikke ønsker at tale med politiet i anledning af denne sag, og at al henvendelse vedrørende sagen derfor skal ske til mit kontor". Bistandsadvokaten fremsatte over for nævnet erstatningskrav for ødelagt tøj og krav om godtgørelse for svie og smerte.

Nævnet afslog erstatningsansøgningen i medfør af offererstatningslovens § 10 og dennes analogi.

Nævnet bemærkede, at kravet i § 10 om, at der skal ske politianmeldelse uden unødigt ophold, herunder at skadelidte aktivt medvirker til sagens opklaring, især skyldes hensynet til opklaring af sagen, herunder at sikre politiet de bedst mulige vilkår for at kunne opklare sagen. Nævnet bemærkede endvidere, at skadelidte ikke havde ønsket at afgive forklaring til politiet om hændelsesforløbet, selv om det af sagen fremgik, at politiet havde været på skadestuen for at tale med ham umiddelbart efter tilskadekomsten. Ved politiets senere henvendelser havde skadelidte heller ikke ønsket at udtale sig.

Nævnet tilføjede, at det er nævnets opfattelse, at en skadelidt, der søger erstatning i medfør af offererstatningsloven er forpligtet til efter evne at meddele politiet de oplysninger, han er i besiddelse af med henblik på sagens opklaring og den deraf følgende mulighed for, at skadevolderen kan drages strafferetligt til ansvar og pålægges at betale erstatning. Nævnet kunne ikke se bort fra, at skadelidtes manglende samarbejdsvilje havde haft en negativ indflydelse på denne mulighed.

6.10. 2-ÅRSFRISTEN I OFFERERSTATNINGSLOVENS § 13

Ifølge offererstatningslovens § 13 kan nævnet ikke behandle en ansøgning, der er indgivet over 2 år efter, at lovovertrædelsen er begået, medmindre der foreligger særlige grunde. I forarbejderne til lovbestemmelsen, betænkning nr. 751/1975, side 38, er anført, at det er fundet hensigtsmæssigt at fastsætte en tidsfrist, inden for hvilken ansøgningen i almindelighed skal være indgivet, for at nævnet kan undgå at behandle alt for gamle krav, og en frist på 2 år er fundet rimelig. Fristen kan fraviges, hvis der foreligger særlige grunde, og dette kan ifølge betænkningen f.eks. være tilfældet, hvis skadelidte først får kundskab om forbrydelsen længere tid efter, at forbrydelsen er begået. Bl.a.

fordi nævnet står uden vejledning i lovens forarbejder, er nævnet meget tilbageholdende med at afvise en ansøgning med henvisning til lovens § 13.

I en lidt atypisk sag, **N. j. nr. 1230/2002**, besluttede nævnet at se bort fra 2-års fristen. Sagen angik en nu 14-årig pige, der som 11-årig i august 1999 på badestranden ved Marielyst på Falster var blevet udsat for voldtægt og drabsforsøg. Hun havde været på stranden sammen med sin mor og lillebror og havde på et tidspunkt fået lov til at gå en tur. Da hun var kommet 50 – 100 m. op på diget, havde en mand henvendt sig til hende og spurgt, hvad klokken var. Hun vidste det ikke og var blot gået videre. Umiddelbart efter var manden kommet tilbage til hende og havde med en pistol truet hende til at gå ind i skoven. Manden havde afklædt hende og selv taget tøjet af. Han havde lagt hende ned med ryggen ned mod jorden og havde lagt sig oven på hende. Efter først at have stukket en finger op i hendes skede havde han bevæget sit lem frem og tilbage i skeden, hvorefter han havde haft sædafgang ud over hendes mave. Hun havde fået tøj på igen, hvorpå manden havde sagt, at hun ikke måtte sige det til nogen. Hun havde sagt, at hun heller ikke ville gøre det. Manden havde da sagt: "Det kommer du heller ikke til", idet han i det samme havde taget fat med ene hånd om nakken på hende og med den anden hånd trykket foran på hendes strube. Han havde klemt så hårdt til, at hun var besvimet. Da hun nogen tid efter vågnede, mærkede hun stivhed i nakken. Hun løb straks ned til sin mor.

Ved efterfølgende lægeundersøgelser blev det konstateret, at pigens mødomshinde var sprængt, og at hun havde været udsat for kvælning med bevidsthedstab og voldsomme blødninger til følge.

Forbrydelsen havde været meget omtalt i medierne, og politiet havde fået mange henvendelser fra offentligheden, dog uden at gerningsmanden var blevet pågrebet.

I maj 2002 - dvs. langt ud over 2 års fristen - havde politiet til nævnet fremsendt bistandsadvokatens erstatningsansøgning, der var blevet indgivet i april 2002, med oplysning om, at sagen fortsat var uopklaret, men at efterforskningen stadig var aktiv.

Nævnet, der navnlig lagde vægt på, at efterforskningen fortsat pågik, fandt efter omstændighederne anledning til at se bort fra fristoverskridelsen. Under hensyn til forholdets grovhed tilkendte nævnet pigen 60.000 kr. i tortgodtgørelse. Bistandsadvokaten havde ansøgt om 80.000 kr.

Der henvises endvidere til den under punkt 6.19 omtalte højesteretsdom af 4. november 2002, hvor Højesteret i en helt anden sammenhæng, nemlig vedrørende fastsættelsen af en ansøgers årsløn, henviste til bestemmelsen i offererstatningslovens § 13 om ansøgningsfristen på 2 år.

6.11. TABT ARBEJDSFORTJENESTE FOR MIDLERTIDIG UARBEJDSDYGTIGHED YDES, INDTIL ARBEJDET KAN GENOPTAGES I VÆSENTLIGT SAMME OMFANG SOM TIDLIGERE, ERSTATNINGSANSVARSLovens § 2, STK. 1.

Som omtalt i årsberetningen for 1999, pkt. 5.16, side 27, blev det ved højesteretsdommen af 11. december 1998, gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 1999, side 394, fastslået, at erstatningsansvarslovens § 2, stk. 1, må forstås således, at der ved midlertidig uarbejdsdygtighed skal ydes erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for perioden fra skadens indtræden, og indtil skadelidte kan genoptage sit arbejde i væsentligt samme omfang som tidligere. Dette gælder også, selv om stationærtidspunktet indtræder, inden genoptagelsen af arbejdet.

Som ligeledes omtalt, må det ved dommen herved anses for fastslået, at i alle tilfælde, hvor der ikke bliver tale om erhvervsevnetab, får stationærtidspunktet ingen direkte be-

tydning for, hvor længe der kan betales erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Hvis der derimod er tale om erhvervsevnetab, vil skadelidte som regel være afskåret fra at genoptage arbejdet i væsentligt samme omfang, og i disse tilfælde vil det således fortsat være stationærtidspunktet, der er afgørende.

I årsberetningen for 2000, pkt. 5.9, side 15 – 17, er endvidere omtalt andre tilsvarende sager.

I 2002 havde nævnet bl.a. i sagen, **N. j. nr. 1447/2001**, anledning til at tage stilling til, om en ansøger ca. 4 ½ år efter tilskadekomsten - efter at have genoptaget sit arbejde i væsentligt samme omfang som tidligere, men angiveligt inden stationærtidspunktet – havde ret til erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for denne senere sygeperiode.

Ansøgeren var i december 1996 udsat for en skudepisode, hvorunder gerningsmanden på kort afstand havde affyret en skarpladt pistol mod ham, således at han derved var blevet ramt med læsion af lever og tarmsystem til følge. Det havde været nødvendigt med hurtigt kirurgisk indgreb. Af lægelige oplysninger i sagen fremgik, at ansøgeren først under en 4 dages hospitalsindlæggelse i april 2001 operativt fik fjernet projektilet fra muskula-turen over venstre hoftebenskam, hvor det havde givet anledning til en mindre corrosion. Efterforløbet havde været ukompliceret.

Lægeerklæringer dokumenterede, at ansøgeren i årene efter skudepisoden havde haft vedvarende gener og smerter, og at sygeperioden i april 2001 var en følge af tilskadekomsten i december 1996. Stationærtidspunktet kunne næppe anses for indtrådt før operationen i april 2001.

Nævnet fandt, at ansøgeren var berettiget til godtgørelse for svie og smerte og for erstatning for tabt arbejdsfortjeneste i forbindelse med denne 2. sygeperiode, der havde indebåret hospitalsindlæggelse – ca. 4 ½ år efter tilskadekomsten – og som var en kausal og adækvat følge heraf.

Der kan i øvrigt henvises til højesteretsdommen refereret i UfR 2000, s. 2018, hvori der blev tilkendt erstatning for tabt arbejdsfortjeneste for en sygeperiode, der lå ca. 1 ½ år efter, at arbejdet var blevet genoptaget i væsentlig samme omfang som tidligere.

6.12. BEREGNING AF MÉNGODTGØRELSE OG ERHVERVSEVNETABSERSTATNING TIL SKADELIDTE, DER EFTERFØLGENDE ER AFGÅET VED DØDEN, ERSTATNINGS-ANSVARSLovens § 4 og § 5

I årsberetningen for 1997, pkt. 5.16, side 22 – 23, har nævnet senest omtalt sin praksis vedrørende nedsættelse af skadelidtes krav på såvel méngodtgørelse som erhvervsevnetabserstatning i de tilfælde, hvor skadelidte efterfølgende er afgået ved døden, inden tilkendelsen har fundet sted. I disse tilfælde har dødsfaldet ingen årsagssammenhæng med tilskadekomsten.

Nævnet har i disse tilfælde i overensstemmelse med retspraksis, jf. f.eks. Vestre Landsretsdommen refereret i UfR 1994, side 302, nedsat erstatningen og godtgørelsen med typisk 1/3 eller undertiden med halvdelen.

I sagen, **N. j. nr. 2137/2000**, forelå en ganske særlig situation. Kravet på méngodtgørelsen og erhvervsevnetabserstatningen blev nedsat med 1/3 – ikke pga. efterfølgende dødsfald – men fordi skadelidtes restlevetid måtte forventes at være stærkt begrænset pga. alvorlig sygdom.

Sagen angik en nu 38-årig irakisk kvinde, der i april 1999 sammen med sin nyligt fraseparerede mand på gaden var blevet overfaldet af 2 ukendte gerningsmænd. Hun var ble-

vet slået i hovedet/ansigtet, hvorved hun havde mistet synet på det højre øje samt pådraget sig ansigtsfrakturer og posttraumatisk belastningsreaktion.

Arbejdsskadestyrelsen havde i en erklæring i april 2002, hvori man tillige oplyste, at skadelidte netop havde fået konstateret brystkræft, vurderet méngraden til 40 % og erhvervsevnetabet til mindre end 15 %. Arbejdsskadestyrelsen havde i sin erklæring bl.a. udtalt, at skadelidte, der i 1992 var kommet til Danmark i forbindelse med indgåelse af ægteskab med en i landet boende ligeledes irakisk mand (familiesammenføring) ikke havde haft nogen tilknytning til arbejdsmarkedet før overfaldet, og at hun antagelig heller ikke ville have opnået en sådan tilknytning, hvis overfaldet ikke var sket.

Under nævnets behandling af sagen blev det oplyst, at skadelidte, som nævnet anså for omfattet af erstatningsansvarslovens § 8, stk. 3, (hjemmegående husmor) havde ansøgt om førtidspension.

Under hensyn hertil meddelte nævnet i juli 2002 skadelidte, at hun i løbet af 2002 – efter ophold i landet i mindst 10 år – ville opfylde de tidsmæssige betingelser for førtidspension. Nævnet besluttede derfor, at tilkendelse af mén godtgørelse og erstatning for erhvervsevnetab måtte afvente udfaldet af en førtidspensionssag, jf. herved offererstatningslovens § 7, stk. 1.

Nævnet modtog efterfølgende lægelige oplysninger om skadelidtes meget alvorlige kræftsygdom, "som overvejende sandsynligt inden for en periode af ganske få, måske alene 1 år, vil føre til hendes død".

På denne baggrund og henset til, at kommunen pga. skadelidtes tilstand ikke havde planer om at indlede en førtidspensionssag, besluttede nævnet i september 2002 at tilkende hende mén godtgørelse og erstatning for erhvervsevnetab. For begge krav vedkommede nedsatte nævnet imidlertid beløbene med 1/3 pga. den forventede restlevetid.

Nævnet tilføjede, at sagen kunne genoptages for så vidt angik udbetaling af resterende godtgørelse og erstatning, såfremt prognosen for den forventede levetid forbedredes væsentligt.

Nævnet havde i 2002 lejlighed til at tage stilling til en noget lignende sag, **N. j. nr. 159/2001**, der dog adskilte sig herfra, idet skadelidte efterfølgende afgik ved døden netop som følge af tilskadekomsten.

I august 2000 var skadelidte blevet forsøgt dræbt med skud fra haglgevær på klos hold, og han døde i november 2001 som følge heraf.

Arbejdsskadestyrelsen vurderede i januar 2002 méngraden og erhvervsevnetabsprocenten til 100 samt stationærtidspunktet til maj 2001, hvilket svarede til det tidspunkt, hvor skadelidte blev udskrevet efter den sidste tarmoperation.

Skadelidte blev med virkning fra september 2001 tilkendt højeste førtidspension. Det fremgik af sagen, at skadelidte havde været omfattet af Industriens Pensionsforsikring, og at han efter det oplyste skulle være berettiget til en invalidesum på 100.000 kr., der efter policevilkårene ville komme til udbetaling ved et erhvervsevnetab på mere end 50 %. Skadelidte havde ikke søgt om at få dette beløb udbetalt.

Ved fastsættelsen af mén godtgørelsen og erhvervsevnetabs erstatningen beregnede nævnet de beløb, som skadelidte ville være blevet tilkendt af nævnet, såfremt han havde været i live.

Nævnet fratrak således først pensionsydelse i det fulde godtgørelses- og erstatningsbeløb. I de således opgjorte beløb foretog nævnet herefter en reduktion med 1/3 på

grund af dødsfaldet, der var indtruffet ca. 14 måneder efter tilskadekomsten, jf. princippet i dommene, refereret i UfR 1998, 432 (Ø) og i UfR 1996, 618 (Ø).

For så vidt angik méngodtgørelsesbeløbet fratrak nævnet – foreløbig – det beløb på 100.000 kr., som skadelidte efter det oplyste ville kunne få udbetalt ved at rette henvendelse herom til Industriens Pensionsforsikring, jf. offererstatningslovens § 7, stk. 1. Nævnet føjede dog til, at sagen kunne genoptages i nævnet, hvis der rent faktisk ikke kunne opnås en sådan forventet dækning fra dette selskabs side.

6.13. INGEN ERSTATNING FOR ERHVERVSEVNETAB EFTER ERSTATNINGSANSVARSLovens § 8 TIL FØRTIDSPENSIONIST, HVIS SAMLEVER OGSÅ VAR FØRTIDSPENSIONIST

N. j. nr. 787/2000. En 57-årig kvinde, der siden 1981 havde modtaget mellemste førtidspension svarende til en erhvervsevnenedsættelse på ca. 2/3, blev i januar 2000 overfaldet i sit hjem af 3 mænd. Hun pådrog sig herved bl.a. kæbebrud samt en middelsvær posttraumatisk belastningsreaktion.

Arbejdsskadestyrelsen vurderede méngraden til 20 %.

Arbejdsskadestyrelsen udtalte i relation til erhvervsevnetabsvurderingen, at det var afgørende, om skadelidte på overfaldstidspunktet udnyttede den såkaldte resterhvervsevne til at erhverve sig indkomst ved arbejde. Arbejdsskadestyrelsen lagde herefter vægt på, at hun ikke sideløbende med førtidspensionen havde haft indkomst ved arbejde, og at der derfor ikke som følge af overfaldet forelå et indtægtstab, der kunne begrunde et erhvervsevnetab på 15 % eller derover. Erhvervsevnetabet blev på denne baggrund vurderet til mindre end 15 %.

Ud over bl.a. godtgørelse for méngraden ansøgte skadelidte nævnet om erstatning for erhvervsevnetab, fastsat efter erstatningsansvarslovens § 8.

Nævnet lagde til grund, at såvel skadelidte som hendes samlever på skadestidspunktet var førtidspensionister. Samleveren – der i øvrigt var hendes tidligere ægtefælle og 8 år yngre – havde siden sin pensionering "gået hjemme og passet hus og hjem".

I forarbejderne til § 8 er udtrykkeligt nævnt, at hjemmearbejdende ægtefæller og samlevere er omfattet af bestemmelsen.

Nævnet måtte ved sin afgørelse forholde sig til betydningen af Østre Landsrets dommen af 15. august 2000, refereret i UfR 2000, side 2357. Ved denne dom fandt landsretten, at den 63-årige skadelidte førtidspensionist på skadestidspunktet havde udnyttet sin resterhvervsevne i hjemmet primært i forbindelse med pasningen af sin ægtefælle under dennes alvorlige kræftsygdom. Landsretten fastslog, at § 8 efter sin ordlyd omfattede skadelidtes situation, og at bestemmelsens forarbejder ikke over for dette sås med fornøden klarhed at udelukke hende fra at rejse krav om erstatning for erhvervsevnetab efter bestemmelsen. Landsretten tilføjede, at det forhold, at der ikke var medlemmer af skadelidtes husstand, der oppebar erhvervsindtægter, herefter ikke fandtes at kunne medføre et andet resultat.

Nævnet lagde ved sin afgørelse til grund, at der ikke i sagen forelå oplysninger om sådanne særlige plejehov, som var omtalt og tillagt afgørende vægt i landsretsdommen – snarere tværtimod – og meddelte derfor afslag på erstatning efter § 8.

Man kan herefter efter nævnets opfattelse måske lidt "håndfast og barsk" sammenfatte retsstillingen således, at den skadelidte for at være omfattet af erstatningsansvarslovens

§ 8 som affattet forud for den 1. juli 2002 skal "have været noget for nogen, der var noget".

6.14. TORTGODTGØRELSE EFTER ERSTATNINGSANSVARSLovens § 26, STK. 1 OG STK. 2.

A. Særligt vedrørende voldssager.

En 23-årig mand var i sagen, **N. j.nr. 1121/2002**, i august 2001 på sin bopæl blevet opsøgt af gerningsmanden, der var trængt ind i lejligheden. Gerningsmanden havde tildelt ansøgeren adskillige knytnæveslag i ansigtet og på kroppen, ligesom han med en køkkenkniv havde skåret store totter hår af ansøgerens hoved. Gerningsmanden havde endelig med køkkenkniven truet ansøgeren med ordene "I'll kill you". Gerningsmanden blev for overtrædelse af straffelovens § 264, stk. 1, (husfredskrænkelsen), § 244 (volden) samt § 266 (trusler på livet) idømt fængsel i 3 måneder.

Ansøgeren, der under straffesagen havde taget forbehold om erstatning, ansøgte efterfølgende nævnet om erstatning for tabt arbejdsfortjeneste og for udgifter til psykolog og frisør. Han ansøgte tillige om godtgørelse for svie og smerte samt for "psykiske skader".

Ansøgeren, der var forsanger i et band, havde over for nævnet oplyst, at han havde været 10 år om at få "hår så langt som til livet – et valg, jeg har truffet og holdt fat i. Og jeg mener ikke, at en voldsmand har ret til at ødelægge denne beslutning..... håret var en essentiel del af mit scene-show og mit professionelle image og varemærke.....".

Det fremgik af sagen, at ansøgeren havde haft en udgift til frisør på 294 kr.

Nævnet, der havde anmodet ansøgeren om at indsende dokumentation for sygeperioden og for afholdte udgifter samt for eventuel forsikringsdækning, tilkendte ansøgeren – der ikke var repræsenteret af advokat – et beløb på 5.000 kr. i tortgodtgørelse.

Der henvises om godtgørelse i disse sager i øvrigt til tidligere årsberetninger, senest årsberetningen for 1999, pkt. 5. 16., side 25 –26.

B. Særligt vedrørende sager om forbrydelser mod kønssædeligheden.

I sagerne, **N. j. nr. 1405-1406-1407/2002**, havde 2 søstre og deres kusine i november 2001 alle anmeldt deres mormors samlever – herefter kaldet S - for blufærdighedskrænkelser begået, mens de havde opholdt sig i mormorens og samleverens lejlighed/kolonihavehus.

Den nu 14-årige kusine, der boede hos sin moster – der samtidig var moderen til de 2 søstre – havde som den første af de 3 piger fortalt om en episode med S. Hun havde en aften i oktober 2001 været alene hjemme med S. Da hun på et tidspunkt gik ud til S i køkkenet for at fortælle ham om noget i fjernsynet, fandt hun S siddende på hug med bukserne nede om knæene og således med blottet lem. Hun fornemmede, at S straks herefter var stoppet med det, han var i gang med. Hun skyndte sig atter ind i stuen. Kort efter kom S ind og undskyldte, at hun havde set hans tissemand, men han havde forklaret, at det havde kløet sådan i den. De satte sig derpå begge til at se fjernsyn. På et tidspunkt opdagede hun, at S sad i stolen med bukserne trukket ned om lårene. I ca. 10-15 minutter sad S og gned på sit erigerede lem. Hun havde ikke turdet rejse sig af frygt for, at han ville følge efter hende. Herefter havde S rejst sig op, taget bukserne på igen og var gået ud i køkkenet. Lidt efter var mormoren kommet hjem. Hun havde ikke villet

fortælle mormoren noget. Derimod havde hun efterfølgende fortalt mosteren om episoden.

De 2 søstre på nu henholdsvis 14 og 10 år havde ligeledes inden for ca. det sidste 1 ½ års tid begge oplevet episoder med S, hvorunder de havde følt deres blufærdighed krænket.

Den 14-årige søster havde således som ca. 12-årig været udsat for en episode, hvor S havde bedt hende om – da hun var på vej i seng – at sætte sig på skødet af ham. Umiddelbart efter havde S med højre hånd taget på hendes højre bryst. Hun havde følt afsky ved situationen og havde rejst sig, for at han ikke skulle foretage sig yderligere over for hende. Hun havde endvidere fortalt om en episode, hvor S om sommeren var løbet efter hende og havde lagt hende ned på gulvet. S havde sat sig oven på hendes mave samtidig med, at han havde fastholdt hendes arme mod gulvet. Hun havde bedt ham om at slippe taget i hende, men han havde først sluppet sit tag, da han havde hørt nogen komme. Hun havde følt sig krænket ved hændelsen navnlig pga. den tidligere episode.

Den 10-årige søster havde som ca. 8-årig været udsat for 5 episoder, mens hun havde været alene med S. I 3 tilfælde havde S befølt hende under tøjet på brysterne og stukket en hånd ned i hendes bukser, hvor han havde befølt og gnedet hende i skridtet ved den bare hud. I det 4. tilfælde havde han alene befølt og gnedet hende i skridtet ved den bare hud. I det 5. og sidste tilfælde var S kommet ind i badeværelset, mens hun var i bad. Han havde da – uden sæbe – vasket hende på brysterne og i skridtet, idet han samtidig havde gnedet hende i skridtet.

S havde over for børnenes mormor – der i øvrigt ingen mistanke havde haft om episoder med pigerne – forklaret, at han i sin tid var blevet overrasket ude i køkkenet, hvor han havde trukket bukserne ned, da det havde kløet på pungen. Da det lidt senere på ny kløede, havde han inde i stuen trukket bukserne ned igen. S havde ikke ønsket at udtale sig om de øvrige episoder. Straffesagen mod S var berammet til foretagelse i november 2002, men 2 dage forinden havde han begået selvmord.

Nævnet tilkendte den nu 10-årige søster, der havde været udsat for 5 tilfælde af blufærdighedskrænkelser, 15.000 kr. i tortgodtgørelse. Den anden søster på nu 14 år samt den ligeledes nu 14-årige kusine blev begge tilkendt hver 3.000 kr. i tortgodtgørelse.

Nævnet havde i 2002 lejlighed til at tage stilling til størrelsen af tortgodtgørelsen ved et voldtægtsforsøg, der var begået i februar 2002 og således efter den 1. januar 2002, hvor lov nr. 463 af 7. juni 2001 om ændring af erstatningsansvar bl.a. for så vidt angår niveauet for godtgørelse for tort ved sædelighedsforbrydelser var trådt i kraft.

Ved lovændringen blev i erstatningsansvarsloven som ny stk. 2 i § 26 indsat følgende: *“Ved fastsættelsen af godtgørelsen kan det tillægges vægt, at krænkelser er begået ved en forbrydelse, der har indebåret en overtrædelse af bestemmelser i straffelovens kapitel 23 eller 24”.*

Det fremgår af lovens forarbejder, at dette særlige hensyn indebærer, at der skal ske en væsentlig forhøjelse af niveauet for tortgodtgørelser i disse tilfælde, som omhandler henholdsvis en forbrydelse i familieforhold, herunder navnlig incest (kapitel 23), og en forbrydelse mod kønssædeligheden (kapitel 24).

Det er ifølge forarbejderne herved forudsat, at der ved udmålingen i disse tilfælde som udgangspunkt sigtes mod ca. en fordobling af godtgørelsesbeløbene i forhold til det hidtidige niveau i tilsvarende sager, og som ved voldtægt typisk har været 30-35.000 kr. og ved forsøg på voldtægt 15-20.000 kr.

Det er endelig i forarbejderne forudsat, at tortgodtgørelsen fortsat skal fastsættes ud fra en samlet vurdering af de konkrete omstændigheder i den foreliggende sag.

I den pågældende sag, **N. j. nr. 781/2002**, gik en 49-årig kvinde kl. ca. 06.30 om morgenen i februar 2002 hen mod Banegården i Odense, da hun pludselig bagfra af en mand blev grebet om halsen og trukket ind i en parkeringsbås, hvor hun blev tvunget ned på asfalten.

Manden havde tildelt hende omkring 10 hårde knytnæveslag i hovedet angiveligt for at få hende til at holde mund. Manden havde derpå vendt hende om på maven og havde trukket hendes bukser og trusser ned til knæene. Da hun havde sagt, at hun da var for gammel til ham, og havde bedt om lov til at fjerne sin ene arm for bedre at kunne få luft, var manden begyndt at stryge hende på ballerne samtidig med, at han havde spurgt om hendes navn og havde sagt, at hun var sød. Umiddelbart herefter var manden pludselig løbet væk.

Ansøgeren var blevet voldsomt forslået med en lang række blodansamlinger til følge. På skadestuen havde hun ikke modtaget nogen behandling, men var blevet henvist til læge/psykolog. Ansøgeren havde været sygemeldt 5 dage og havde 3 gange været til psykologbehandling. Hun søgte nævnet om erstatning og godtgørelse.

Nævnet tilkendte ansøgeren bl.a. tortgodtgørelse for voldtægtsforsøget, hvilket – efter ovennævnte lovændring – blev fastsat til 30.000 kr. svarende til en fordobling af det hidtidige niveau.

Der kan i øvrigt henvises til kapitel 6.16 - "Særligt vedrørende hiv-smitte/aids i relation til straffelovens § 252, stk. 2. "Afslag på tortgodtgørelse trods smittet med HIV.

En pige, der i øvrigt tidligere havde været udsat et incestuøst forhold begået af en stedfar, var i sagen, **N. j. nr. 2634/2001**, som 12 ½ - 14 ½-årig på ny i perioden januar 1998 til februar 2000 af en ny stedfar udsat for et incestuøst forhold.

Stedfaderen blev dømt til ambulans behandling for forsøg på overtrædelse af straffelovens § 224, jf. § 222, stk. 1, jf. § 21, (anden kønslig omgængelse end samleje med et barn under 15 år) og for overtrædelse af straffelovens § 232 (blufærdighedskrænkelser). Stedfaderen havde således i foråret 1999 befølt ansøgeren omkring kønsdelen, ligesom han havde forsøgt at stikke en finger op i hendes skede. Herudover havde han i løbet af 2 års perioden 1998-2000 mange gange krænket ansøgerens blufærdighed ved at have trukket hende ind til sig, gnedet sin krop mod hendes, taget fat om hendes ende, trukket hendes bluse op og kysset hendes nøgne bryster. Ved en enkelt lejlighed havde han endvidere lagt sig ovenpå hende og gnedet sin krop mod hendes.

Det fremgik af de lægelige oplysninger, at ansøgeren som følge af overgrebene havde været meget psykisk påvirket med en række psykosomatiske symptomer til følge. Hun havde været meget fraværende fra skole, haft søvnbesvær og fået spiseproblemer. Hun havde modtaget en lang række psykologbehandling.

Ansøgeren søgte nævnet om bl.a. tortgodtgørelse og fremsatte krav herom på 50.000 kr.

Nævnet, der lagde vægt på ansøgerens unge alder og den lange periode – 2 år – de seksuelle overgreb havde strakt sig over, tilkendte hende 15.000 kr. i tortgodtgørelse.

Nævnet meddelte i sagen, **N. j. nr. 2573/2001**, afslag til en nu 14-årig pige, der havde ansøgt om tortgodtgørelse som følge af voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 1, eller efter § 222, stk. 1, (samleje med barn under 15 år).

Den dengang 13-årige ansøger havde i forældrenes fravær og uden deres vidende holdt en fest i huset med en masse andre unge mennesker. Der var blevet drukket kraftigt, og ansøgeren selv havde på et tidspunkt kastet op. Efter at festen var sluttet, var ansøgeren blevet tilbage sammen med en veninde og dennes kæreste tillige med en jævnaldrende dreng. Ansøgeren havde 6 døgn efter festen anmeldt den jævnaldrende dreng, T, til politiet for voldtægt.

Hun havde bl.a. forklaret, at T havde sat sig hen til hende i sofaen, hvor han havde trukket hendes bukser og trusser ned, hvorefter han havde haft samleje med hende. Hun havde ikke set sig i stand til at gøre modstand eller skrike. Hun var efterfølgende gået ud på toilettet, hvor hendes tidligere kæreste havde ringet til hende og aftalt, at de skulle mødes ca. 20 minutter senere. Efter telefonsamtalen var T kommet ud på toilettet, hvor han atter havde samleje med hende. Hun havde heller ikke denne gang været i stand til at gøre modstand. Hun havde ikke spekuleret på at råbe efter veninden og dennes kæreste. Herefter var hun taget hen til sin tidligere kæreste. Hun havde på et tidspunkt ringet til sin søster og fortalt, at festdeltagerne havde ødelagt og stjålet mange ting i huset. Inden hun var kommet tilbage til huset igen, havde søsteren ringet til faderen, der var kommet til stede, og som havde smidt ansøgerens veninde, dennes kæreste og T ud. Da ansøgeren var bange for forældrenes reaktion, havde hun først 6 døgn senere fortalt om voldtægten.

T havde i store træk bekræftet ansøgerens forklaring med den væsentlige ændring, at samlejerne havde været frivillige, idet ansøgeren havde deltaget lige så meget som han selv.

Politiet havde – uden at afhøre de 2 andre unge mennesker – sluttet sagen uden yderligere efterforskning på baggrund af ansøgerens og T's forklaringer samt deres alder (begge 13 år).

Nævnet begrundede sit afslag med, at det efter de foreliggende oplysninger ikke med tilstrækkelig sikkerhed kunne antages, at der var sket en overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, og at nævnet efter offererstatningslovens § 1 kun kunne betale erstatning og godtgørelse for personskade, der var sket ved en overtrædelse af straffeloven.

Nævnet bemærkede for så vidt angik straffelovens § 222, stk. 1, (samleje under 15 år – såvel ansøgeren som T var som allerede omtalt begge kun 13 år), at forholdet ikke sås at være begået under sådanne krænkende omstændigheder, at der var grundlag for tort.

I sagen, **N. j. nr. 2332/2001**, tilkendte nævnet en 26-årig kvinde tortgodtgørelse på 5.000 kr. efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, for overtrædelse af straffelovens § 232, blufærdighedskrænkelse.

Kvinden havde om formiddagen en dag i oktober 2000 ligget inde i en aflåst kabine i et solcenter for at tage sol. Der havde i øvrigt ikke været andre til stede i solcentret.

Efter ca. 10 minutters tid mærkede hun pludselig 2 kolde hænder på sine bryster. Hun rev hurtigt solen væk og råbte op. Hun opdagede da en ung mand med en hætte, der var trukket op over baghovedet, og som i det samme løb bort med hendes taske. Som det videre er anført i politirapporten: "P.gr.a. anmelders nøgenhed løb hun ikke efter ham."

Ifølge lægeerklæring havde skadelidte efterfølgende behov for behandling med samtaler hos psykolog for at få bearbejdet episoden.

Nævnet, der meddelte skadelidte afslag på godtgørelse for svie og smerte, da hun ikke havde været sygemeldt, tilkendte hende 5.000 kr. i tortgodtgørelse. Ved udmålingen af beløbet havde nævnet tillagt det betydning, at skadelidte var blevet forulempet, mens hun nøgen lå i en aflåst kabine.

C. Særligt vedrørende sager om frihedsberøvelse.

En 24-årig mand havde i sagen, **N. j. nr. 1389/2000**, anmeldt til politiet, at han ved 1-tiden om natten i marts 2000 på vej hjem fra en kammerat pludselig på en gade på Frederiksberg var blevet antastet af 4 ham ukendte, udenlandske mænd, i en BMW. Han var blevet trukket ind på bagsædet, hvorefter de var kørt af sted. På et tidspunkt var de kommet til en skov, hvor de alle var steget ud. Han var blevet sparket i ryggen og i ansigtet samt tildelt slag i ansigtet. Han havde derpå fået besked på at tage sit tøj af. Da han havde taget sine overtræksbukser af, havde han igen fået slag og spark samt fået besked på, at han skulle blive liggende på jorden. Gerningsmændene havde gennemrodet hans taske, hvorfra de havde taget nogle papirer samt nøgler. Skadelidte, der i efteråret 1999 havde været involveret i en sag om pengefalsk, vidste ikke, hvorfor han skulle afstraffes. Gerningsmændene blev aldrig fundet. Skadelidte havde til politiet forklaret, at han mente, at han havde været frihedsberøvet fra ca. kl. 01 til 03.

Nævnet, der efter de foreliggende oplysninger måtte lægge til grund, at skadelidte havde været frihedsberøvet i hvert fald i noget over 1 time – (kørselsstrækningen Frederiksberg – Lyngby og opholdet i skoven), tilkendte skadelidte bl.a. et beløb på 10.000 kr. i godtgørelse for tort efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1.

Der kan om praksis i øvrigt henvises til sagen, **N. j. nr. 832/2002**, der er omtalt nedenfor under pkt. 6.19. samt til årsberetningen for 1998, pkt. 5.15, C, side 25-26.

D. Ærekrænkelser og lignende.

Nævnet afslog i sagen, **N. j. nr. 2176/2001**, en ansøgning om tortgodtgørelse, som ansøgeren under straffesagen var blevet tilkendt i forbindelse med, at gerningsmanden var blevet idømt 20 dagbøder à 100 kr. for overtrædelse af straffelovens § 267, stk. 1 (ærekrænkelse).

Gerningsmanden havde i oktober 1999 fra sin computer i en netcafe på internettet oprettet en hjemmeside med tilknytning til netcafeens chatroom og havde med angivelse af ansøgerens fulde navn, chatnavn, by samt foto af ansøgeren bl.a. anført: "Denne mand er voldtægtsmand.....Han finder sine ofre inden for chats af."

Byretten fandt, at teksten og fotoet rummede en udokumenteret sigtelse og fandt således gerningsmanden skyldig i ærekrænkelse. Byretten fastsatte tortgodtgørelsen til 50.000 kr. og lagde ved fastsættelsen af beløbets størrelse navnlig vægt på den præventive betydning herved.

Landsretten nedsatte beløbet til 15.000 kr. under hensyn til, at udbredelsen af sigtelsen alene var sket til en begrænset personkreds (personer med adgang til vedkommende chatroom) og inden for en relativ kortvarig periode.

Nævnet afslog at yde tortgodtgørelse, da ansøgeren – nok havde været udsat for en ærekrænkelse – men efter de foreliggende oplysninger ikke var påført nogen personska- de eller anden skade, der berettigede til erstatning fra staten.

Ansøgerens advokat anmodede nævnet om at genoptage sagen, idet advokaten samtidig henviste til 2 sager – N. j. nr. 236/1998 (årsberetningen for 1998) og N. j. nr. 2629/1998 (årsberetningen for 1999) – som efter advokatens opfattelse havde et i det væsentlige ens faktum, og hvorved der heller ikke var påført nogen personska- de.

Nævnet fastholdt det meddelte afslag.

Nævnet oplyste samtidig, at nævnet havde tilkendt tortgodtgørelse i de 2 nævnte sager – der i årsberetningerne er rubriceret under "Særligt vedrørende sager om forbrydelser mod kønssædeligheden" – fordi der i disse 2 sager (fotos af seksuel og obscen karakter af de pågældende ansøgere henholdsvis på internet og på opsatte plakater) var tale om ærekrænkelser af seksuel karakter og således tale om en form for blufærdighedskrænkelser, der berettigede til tortgodtgørelse.

Da den skete ærekrænkelser af ansøgeren efter nævnets opfattelse derimod ikke fandtes at have været af seksuel karakter, kunne nævnet ikke imødekomme ansøgningen.

6.15. GODTGØRELSE EFTER ERSTATNINGSANSVARSLovens § 26, STK. 3 (TIDLIGERE INDTIL 1. JANUAR 2002, STK. 2.)

I årsberetningen for 1997, pkt. 5.21, side 27-28, er den i 1997 nye bestemmelse om godtgørelse nærmere omtalt. Det er i forbindelse hermed bl.a. omtalt, at det i forarbejderne er forudsat, at godtgørelsen som udgangspunkt vil ligge i størrelsesordenen 10.000 kr. Bestemmelsen trådte i kraft den 1. juni 1997.

I sagerne, **N. j. nr. 2467/2001 – 2468/2001**, var et ægtepar i 50'erne en aften i september 2000 på deres bopæl udsat for et røveri af så grov karakter, at nævnet tilkendte dem hver 20.000 kr. i godtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3.

Ægteparret var ved at gå i seng, da det ringede på hoveddøren. Begge gik ned for at åbne døren. Ind ad døren trængte i det samme 2 yngre hætteklædte mænd, som begge pegede mod dem med hver sin pistol. De 2 mænd forlangte straks at få udleveret nøglen til husets pengeboks, som de således måtte vide besked herom. Ansøgerne fortalte dem, at nøglen ikke fandtes i huset. Gerningsmændene truede herefter med at slå dem ihjel, og de blev i forbindelse hermed begge slået i hovedet med skæftet af gerningsmændenes pistoler. Efter at være blevet slået yderligere var de begge blevet bagbundet på hænder og fødder og blødende blevet efterladt inde i stuen. Hustruen, der tillige var blevet truet med at få klippet fingrene af, var blevet frataget sine fingerringe. Det var gået værst ud over hustruen, der ved slaget med pistolskæftet var faldet omkuld, og hvorved hun tillige med flere slag havde fået knust knogler i panden og i næsen, ligesom næsebenet var blevet skubbet ind i hjernen. Hun havde endvidere fået brækket halebenet, fået trykket brystbenet og pådraget sig tandskader. Hun havde endelig delvist mistet lugte- og smagssansen samt pådraget sig en række psykiske traumer. Hustruen havde været hospitalindlagt i 10 dage og herudover været sengeliggende syg i 24 dage. Manden havde været indlagt i 5 dage.

Nævnet fandt, at røveriet i hjemmet over for ægteparret var udøvet under sådanne særligt grove og brutale omstændigheder og med sådanne alvorlige skader til følge, at der var grundlag for at fravige det sædvanlige udgangspunkt med et beløb på 10.000 kr. i godtgørelse. Under hensyn hertil og i øvrigt til højesteretsdommene, refereret i UfR henholdsvis 2001, s. 1827 og 2002, s. 1847, tilkendte nævnet ægteparret hver en godtgørelse på 20.000 kr.

Nævnet fandt ved denne vurdering således ikke at kunne tillægge det betydning, at folketingsvedtagelsen af lov nr. 463 af 7. juni 2001 - hvorved bl.a. niveauet for tortgodtgørelse ved sædelighedsforbrydelser var forudsat fordoblet (med virkning fra den 1. januar 2002) - ikke samtidig havde fundet anledning til at forhøje udgangspunktet for godtgørelsesbeløbet efter § 26, stk. 3.

Nævnet forelagde herefter sagen for Arbejdsskadestyrelsen til vurdering af eventuelt varigt mén og erhvervsevnetab samt om stationærtidspunktet.

I en sag med et noget usædvanligt hændelsesforløb, **N. j. nr. 2402/2001**, meddelte nævnet afslag på godtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26 stk. 3.

Gerningsmanden var ved straffedommen blevet idømt fængsel i 1 år og 3 måneder for overtrædelse af straffelovens § 123 (trusler mod vidner) og § 260, nr. 1, (ulovlig tvang) ved i november 1998 med trussel om vold og med en kniv at have tvunget den da 32-årige ansøger til som "kompensation" for den varetægtsfængsling, gerningsmanden havde været udsat for, at have tvunget ansøgeren til at ansætte sig i dennes virksomhed, hvori gerningsmanden herefter var beskæftiget indtil virksomhedens lukning i januar 2000.

Gerningsmanden blev endvidere dømt for overtrædelse af straffelovens § 281, nr.1, (afpresning) ved ligeledes i november 1998 ved trussel om vold at have tvunget ansøgeren til at bytte bil med gerningsmanden med et formuetab på ca. 100.000 kr. til følge samt ved i perioden fra januar 2000 til april 2001 at have tvunget ansøgeren til at udbetale sig et ikke nærmere opgjort ugentligt beløb. Gerningsmanden blev endelig dømt for overtrædelse af straffelovens § 244 (vold) ved en dag i april 2001 på en rasteplads at have tildelt ansøgeren 3 knytnæveslag i ansigtet og truet ham med en kniv.

Det fremgik af sagen, at ansøgeren i retten havde forklaret, at han i 1998, da truslerne begyndte, ikke tænkte på at gå til politiet. I en periode efter virksomhedens lukning havde ansøgeren og gerningsmanden samarbejdet om istandsættelse af biler. Ansøgeren havde endvidere forklaret, at han havde været bange for konsekvenserne af en politianmeldelse, da gerningsmanden kunne blive meget hidsig. Retten udskilte erstatnings- og godtgørelseskravene.

Ansøgerens advokat fremsatte over for nævnet krav om bl.a. 50.000 kr. i godtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, og stk. 2, og gjorde herunder gældende, at den retsstridige krænkelse havde indebåret et særligt groft angreb bl.a. ved, at truslerne og udnyttelsen havde stået på i en meget lang periode over flere år.

Nævnet tilkendte ansøgeren godtgørelse for svie og smerte og erstatning for bl.a. psykologbehandling, men afslog at yde tortgodtgørelse og godtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3. Nævnet begrundede sit afslag bl.a. med, at den hændelse, ansøgeren havde været udsat for, ikke var sket under sådanne særligt krænkende, ydmygende eller hånende omstændigheder, at der efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, og efter retspraksis, var grundlag for at tilkende godtgørelse for tort. Nævnet henviste herved til højesteretsdommen, refereret i UfR 1996, s. 777, og bemærkningerne til lovforslaget om ændringen af lovens § 26 ved lov nr. 349 af 23. maj 1997.

Nævnet udtalte vedrørende afslaget efter § 26, stk. 3, jf. lov nr. 463 af 7. juni 2002, at der heller ikke var grundlag for at tilkende godtgørelse efter denne bestemmelse. Nævnet henviste herved til lovens forarbejder, hvoraf fremgår, at det normalt er en forudsætning for godtgørelse, at volden har medført alvorlige skader, ligesom kravet om forbrydelsens særlige grovhed indebærer, at voldsforholdet ved strafudmålingen betragtes som værende af grovere karakter. Det er således udgangspunktet, at voldsforbrydelsen skal medføre fængsel i 1 år eller derover.

Nævnet, der ved afgørelsen lagde vægt på, at gerningsmanden for så vidt angår voldsudøvelsen var dømt for overtrædelse af alene straffelovens § 244 – simpel vold, fandt ikke, at forholdet havde en sådan grovhed, at betingelserne for at tilkende godtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 3, kunne anses for at være opfyldt.

6.16. SÆRLIGT OM HIV-SMITTE/AIDS I RELATION TIL STRAFFELOVENS § 252, STK. 2.

I sagen, **N. j. nr. 1631/2001**, skulle nævnet tage stilling til, om straffelovens § 252, stk. 2, - som denne bestemmelse var affattet ved lov nr. 431 af 1. juni 1994 - omfattede et tilfælde, hvor en norsk kvinde i juli 1999 var blevet smittet med HIV af en mand under besøg på mandens bopæl på Skagen. Kvinden havde under besøget intet kendskab til, at manden var HIV-smittet.

Med virkning fra den 15. juni 1994 (og indtil den 1. juli 2001) var straffelovens § 252, stk. 2, affattet således:

”På samme måde (som i stk. 1) straffes den, der på hensynsløs måde forvolder fare for, at nogen smittes med en livstruende og uhelbredelig sygdom.”

I forarbejderne til lovændringen var bl.a. anført, at ændringen sigtede til at tilvejebringe hjemmel i straffeloven til at straffe personer, der skaber fare for, at andre smittes med en livstruende og uhelbredelig sygdom, idet der herved hovedsagelig tænkes på fare for overførsel af HIV-smitte, der fører til sygdommen AIDS.

Bestemmelsen er efter forarbejderne imidlertid ikke begrænset til smitte med HIV-virus. Afgørende er, om sygdommen er livstruende og uhelbredelig. Også andre livstruende og uhelbredelige sygdomme, der overføres ved smitte, kan således efter omstændighederne være omfattet. Viser det sig omvendt på et tidspunkt muligt at behandle HIV-smitte og AIDS, således at patienterne helbredes, eller således at sygdommen ikke længere er dødelig, kan der ikke antages at være behov for det stærke strafferetlige værn.

Forarbejderne angav endvidere, at der i ordene ”livstruende og uhelbredelig” ligger, at det skal være overvejende sandsynligt, at personer, der smittes med sygdommen, i almindelighed afgår ved døden inden for et kortere åremål, dvs. inden for maksimalt 10-15 år. Kan sygdommen bringes til ro, f.eks. gennem sædvanlig lægelig behandling, således at smittede personer i de fleste tilfælde lever længere end dette tidsrum, kan bestemmelsen ikke anvendes.

Endelig var det i forarbejderne anført, at enkeltstående tilfælde af ubeskyttet samleje eller tilsvarende forhold mellem en HIV-smittet og en rask person ikke nødvendigvis fører til, at bestemmelsen er overtrådt. I tilfælde, hvor der foreligger særlig hensynsløshed eller andre skærpende omstændigheder, f.eks. hvor der er tale om samleje m.v. med en mindreårig, eller hvor der tillige begås voldtægt, eller hvor gerningsmanden har udvist svig med hensyn til smittefaren, kan strafansvar dog gøres gældende for et enkeltstående tilfælde.

Nævnet lagde til grund, at skadelidte efter sin forklaring og støttet af de lægelige oplysninger i juli 1999 havde haft to ubeskyttede samlejer med manden - der formentlig allerede i 1984 var blevet smittet med HIV - og hvorved hun umiddelbart efter selv var konstateret HIV-smittet.

Manden, der i Sverige i april 2001 var idømt fængsel i 7 år for at have HIV-smittet/udsat kvinder for smitten, havde over for politiet alene erkendt at have haft et ubeskyttet samleje med skadelidte. Manden begik selvmord natten efter dommen.

I Østre Landsrets dom af 24. marts 2002, refereret i UfR 2000, side 1478, var omtalt bl.a. en erklæring fra Retslægerådet vedrørende betydningen af en ny kombinationsbehandling mod HIV, der blev givet fra årsskiftet 1996/97. Landsretten havde herom udtalt, at faren herved ikke var blevet reduceret til et sådant niveau, at der ikke længere kunne straffes efter § 252, stk. 2, og udtalte, at ”man stadigvæk her i 2000 må sige, at hiv 1 er en ”livstruende sygdom”.”

Retslægerådet havde i en erklæring af 12. februar 2001 i sagen vedrørende den skadelidte generelt om overlevelsestiden hos en HIV-smittet, der i dag modtog behandling, forsigtigt skønnet, at en 20 – 30 års overlevelsestid ikke er usandsynlig.

Nævnet fandt efter de samlede oplysninger i sagen, herunder at gerningsmanden havde haft 2 ubeskyttede samlejer med skadelidte og i øvrigt mange ubeskyttede samlejer med andre kvinder, at den pådragne HIV-smitte i juli 1999, der faldt ind under (daværende) straffelovens § 252, stk. 2, var omfattet af offererstatningsloven.

Nævnet forelagde herefter sagen for Arbejdsskadestyrelsen til vurdering af eventuelt varigt mén og erhvervsevnetab.

Nævnet meddelte i medfør af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, afslag på tortgodtgørelse, der var krævet med 400.000 kr. Nævnets afslag skyldtes, at man ikke havde fundet, at skadelidte havde været udsat for sådanne særligt krænkende, ydmygende eller hånende omstændigheder, at der efter bestemmelsen var grundlag for at tilkende tortgodtgørelse. Nævnet havde herved tillagt det afgørende vægt, at selve samlejerne havde været frivillige, og at følgevirkningen af det retsstridige forhold ikke i sig selv kunne begrunde en tortgodtgørelse.

6.17. TILKENDELSE AF ERSTATNING TIL DÆKNING AF ADVOKATBISTAND, OFFERERSTATNINGSLOVENS § 15, STK. 2.

Bestemmelsen i lovens § 15, stk. 2, indebærer, at nævnet i særlige tilfælde kan bestemme, at skadelidte helt eller delvis skal have dækket udgifter, som han har afholdt i anledning af sagen. Bestemmelsen giver således mulighed for inden for visse rammer at få dækket advokatomkostninger

I sagen, **N. j. nr. 1005/2000**, fandt nævnet, at der nok var grundlag for at tilkende erstatning for advokatbistand, men at beløbet skulle fastsættes til et lavere beløb end ansøgt.

Sagen vedrørte en ung 19-årig mand, der i december 1999 var blevet overfaldet og stukket med kniv navnlig i venstre arm. Skadevolderen var ved straffesagen blevet dømt for overtrædelse af straffelovens § 245 (grov vold) og dømt til at betale henholdsvis erstatning for ødelagt tøj og godtgørelse for svie og smerte.

Nævnet tilkendte godtgørelsesbeløbet i henhold til dommen, men henviste efter offererstatningslovens § 7, stk. 1, ansøgeren til at søge tøjet erstattet hos indboforsikrings-selskabet.

Nævnet forelagde sagen for Arbejdsskadestyrelsen, der vurderede méngraden til 18 %, erhvervsevnetabet til 15 % og stationærtidspunktet til 3 måneder efter tilskadekomsten. Nævnet anmodede herefter ansøgerens advokat om en endelig erstatningsopgørelse.

Advokaten havde opgjort méngodtgørelsen rigtigt, men havde ingen dokumentation for et opgjort erstatningskrav på ca. 185.000 kr. for erhvervsevnetab, der efter det oplyste alene var baseret på, hvad ansøgeren havde af erhvervsønske efter aftjening af værnepligt.

Det fremgik af sagen, at ansøgeren, der efter skolen havde arbejdet i 1 ½ år som arbejdsdreng og endnu ikke havde været i noget fast uddannelsesforløb, på skadestidspunktet havde aftjent ca. 5 måneder af sin værnepligt.

Nævnte tilkendte ansøgeren erstatning for erhvervsevnetab opgjort til 148.500 kr., idet nævnet i medfør af erstatningsansvarslovens § 7, stk. 2, skønsmæssigt fastsatte ansøgerens årsløn til 165.000 kr. ($165.000 \text{ kr.} \times 15 \% \times \text{kapitalfaktor } 6 = 148.500 \text{ kr.}$).

Nævnet afslog efter erstatningsansvarslovens § 3 yderligere krav om godtgørelse for svie og smerte, da der alene kunne tilkendes godtgørelse herfor frem til stationærtidspunktet.

Ansøgerens advokat havde opgjort sit krav på advokatomkostninger til 11.000 kr. inkl. moms svarende til, at der var brugt ca. 8 timer a 1.375 kr. inkl. moms.

Nævnet tilkendte erstatning for udgift til advokatbistand med 8.000 kr. inkl. moms. og anførte herom, at nævnet ved fastsættelsen af erstatningen havde taget udgangspunkt i taksterne svarende til halvt proceduresalær (hvilket ville have udgjort 11.843,75 kr.). Nævnet havde imidlertid tillagt det betydning, at den indsendte erstatningsopgørelse og ledsagende dokumentation ikke havde været egnet til udmåling af erstatning og godtgørelse i overensstemmelse med reglerne i erstatningsansvarsloven og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser.

I sagen **N.j.nr. 987/2000** var skadevolder i februar 2000 blevet dømt for forsøg på røveri over for ansøger. Ansøger havde under straffesagen været repræsenteret ved en beskikket bistandsadvokat, der på vegne ansøger i retten havde nedlagt påstand om erstatning og godtgørelse med i alt 4.989 kr. For sit arbejde i forbindelse med straffesagen blev bistandsadvokaten af byretten tilkendt et salær på 4.000 kr.+ moms.

Ved nævnets behandling af sagen tilkendtes ansøger godtgørelse for svie og smerte, erstatning for udgift til lægeerklæring og erstatning for forlængelse af uddannelse med i alt 26.320 kr. Da der ikke var fremsat begæring herom, tilkendte nævnet ingen erstatning for udgift til advokatbistand.

Efter sagens afslutning i nævnet indgav bistandsadvokaten begæring til byretten om tilkendelse af salær for det arbejde bistandsadvokaten havde udført for ansøger efter sagens behandling i retten i anledning af erstatningskravets behandling ved Erstatningsnævnet.

Byretten afslog begæringen under henvisning til, at bistandsadvokatens arbejde må anses for afsluttet ved retssagens afslutning, jf. retsplejelovens kapitel 66 a, særligt § 741 c og under henvisning til at kompetencen til at træffe afgørelse om erstatning for udgift til advokatbistand i forbindelse med sagens behandling ved Erstatningsnævnet i henhold til offererstatningslovens § 15, stk. 2, tilkommer Erstatningsnævnet.

Bistandsadvokaten kærede byrettens kendelse til landsretten og fremsendte kopi af kæreskriftet til nævnet, idet det i kæreskriftet hedder blandt andet: "Nærværende kæreskrift er tilstillet Erstatningsnævnet med samtidig opfordring til at fremkomme med et skriftligt indlæg i sagen eller efter omstændighederne at intervenere i samme."

I den anledning skrev nævnet til advokaten med kopi til Østre Landsret og orienterede advokaten om nævnets praksis med hensyn til erstatning for udgift til advokatbistand. Nævnet henledte samtidig advokatens opmærksomhed på, at nævnet ikke havde udbetalt erstatning for udgift til advokatbistand i sagen, fordi der ikke var ansøgt herom, og at nævnet ikke i øvrigt havde bemærkninger til kæreskriftet, allerede fordi nævnet ikke var part i kæresagen.

Bistandsadvokaten indgav en begæring til nævnet om tilkendelse af erstatning for udgift til advokatbistand, hvorefter nævnet tilkendte advokaten 5.000 kr. inkl. moms i erstatning for udgift til advokatbistand. Nævnet bemærkede i den forbindelse, at erstatningen var fastsat i forhold til anvendt tidsforbrug og den erstatning, som nævnet havde tilkendt

ansøger. Nævnet havde således som udgangspunkt tilkendt erstatning svarende til halvt proceduresalær (4.212,50 kr.), hvorefter beløbet var oprundet.

Østre Landsret traf herefter afgørelse i kæresagen. Det hedder i landsrettens kendelse blandt andet "Da advokat [NNS] arbejde som beskikket advokat efter retsplejelovens kapitel 66 a er afsluttet ved byrettens dom af 11. februar 2000, for hvilket arbejde [NN] har modtaget salær, og da der for det efterfølgende arbejde tillige er ydet erstatning fra erstatningsnævnet efter § 15, stk. 2, i lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, er der ikke grundlag for at yde yderligere salær til advokaten."

Kæresagen, herunder bistandsadvokatens kæreskrift til landsretten, er udførligt refereret i UfR 2003, side 249.

I anledning af disse sager kan det måske være på sin plads at "genberette" om sagen, der blev refereret i årsberetningen for 1994, side 15, nemlig "Responsa afgivet af Advokatrådet", nr. 10/1994, side 1, (J.nr. 42-110-93-2), vedrørende spørgsmålet om salær til advokat efter retssagens afslutning:

"En advokat, der havde været beskikket for et voldsoffer og havde repræsenteret dette over for Nævnet vedr. Erstatning til Ofre for Forbrydelser forespurgte, hvorvidt det var berettiget at beregne sig salær for tidsforbrug i forbindelse med bistanden til voldsopret efter afslutningen af retssagen mod voldsmanden. I overensstemmelse med kredsbestyrelsens indstilling tiltrådte Advokatrådet, at efter gældende retsstilling er en advokat ikke berettiget til at beregne sig salær ud over det af retten i forbindelse med straffesagen tilkendte."

6.18. SÆRLIGT OM TILKENDELSE AF ERSTATNING/GODTGØRELSE PÅ GRUNDLAG AF UDENLANDSK DOM

N. j. nr. 832/2002. Ved en af Göteborg Tingsrätt afsagt dom af 24. januar 2002 blev en norsk statsborger idømt psykiatrisk behandling for bl.a. vold, røveri og frihedsberøvelse ved herunder i Danmark i november 2001 at have frarøvet den danske ansøger på hendes bopæl diverse effekter samt gjort sig skyldig i frihedsberøvelse ved at have ført hende ud til hendes bil og derpå beordret hende til at køre sig til Oslo. I Göteborg lykkedes det imidlertid ansøgeren at flygte fra bilen. I Göteborg gjorde gerningsmanden sig skyldig i yderligere forbrydelser.

Ved den svenske straffedom blev gerningsmanden dømt til bl.a. at betale ansøgeren 60.000 kr. i tortgodtgørelse og 10.000 kr. i godtgørelse for svie og smerte. Gerningsmanden anerkendte kravet vedrørende svie og smerte, men kunne kun anerkende et beløb på 40.000 kr. i godtgørelse for tort. Det fremgik af dommen, at godtgørelseskravene blev bedømt efter den danske erstatningsansvarslov (lex loci delicti – princippet) og fastsat som påstået af ansøgeren.

Ansøgeren søgte det svenske erstatningsnævn (Brottsoffermyndigheten) om at få tilkendt de ved dommen idømte krav, hvilket blev afslået på grund af ansøgerens ringe tilknytning til Sverige. Afslaget blev nærmere begrundet med, at forbrydelserne hovedsagelig var begået i Danmark, og at ansøgeren og gerningsmanden var henholdsvis dansk og norsk statsborger.

Ansøgeren fremsatte herefter kravene over for det danske erstatningsnævn, der tilkendte hende det omtalte beløb på tortgodtgørelse og udbad sig dokumentation for sygeperiodens længde.

Nævnet lagde ved tilkendelsen til grund, som også fastslået af det svenske erstatningsnævn, at forbrydelserne over for ansøgeren i det væsentlige var begået i Danmark, jf.

offererstatningslovens § 1, stk. 1, og at den svenske dom efter Domskonventionen, der også fandt anvendelse for så vidt angår erstatningsretlige adhæsionskrav under en strafesag, havde virkning (gyldighed) her i landet. Herefter, og da heller ikke ordre public-hensyn talte derimod, tilkendte nævnet i medfør af offererstatningslovens § 11a ansøgeren tortgodtgørelsesbeløbet på 60.000 kr. - også selv om beløbet efter praksis efter nævnets opfattelse måtte bedømmes som relativt højt fastsat.

6.19. ANLÆGGELSE AF RETSSAGER MOD NÆVNET, SAGSOMKOSTNINGER

I tilfælde, hvor nævnet har meddelt afslag på erstatningsansøgninger, kan det undertiden hænde, at vedkommende skadelidte anlægger sag mod nævnet med påstand om, at nævnet tilpligtes at anerkende, at tilskadekomsten er omfattet af offererstatningsloven, eller at nævnet tilpligtes at betale et nærmere opgjort erstatningsbeløb.

Nævnets interesser under anlagte retssager varetages af Kammeradvokaten, der særskilt honoreres herfor af nævnet. De almindelige bestemmelser i retsplejeloven om sagsomkostninger finder anvendelse i disse retssager.

Det følger således af retsplejelovens § 312, stk. 1, at den tabende part som udgangspunkt er pligtig at erstatte modparten de ham ved retssagen påførte udgifter. I medfør af § 317 anses den part, som ved anke eller kære ikke opnår nogen forandring af den påklagede afgørelse, for så vidt som tabende og har derfor ordentligvis at erstatte modparten ankesagens eller kæremålets omkostninger.

I sagen, **N. j. nr. 1127/1985**, forelå et sådant tilfælde, hvor skadelidte efterfølgende havde stævnet nævnet, der imidlertid ved såvel landsret som Højesteret blev frifundet for de nedlagte påstande.

Nævnet blev tilkendt sagsomkostninger, der dog langt fra dækkede nævnets reelle omkostninger i forbindelse med gennemførelsen af retssagen i 2 instanser. Ved Østre landsrets dom af 1. februar 2001 fik nævnet medhold i sine frifindelsespåstande og blev tilkendt 75.000 kr. i sagsomkostninger. Dette beløb dækkede isoleret set ikke nævnets reelle udgifter ved retssagens gennemførelse.

Skadelidte ankede dommen til Højesteret, der den 4. november 2002 efter skriftlig behandling, jf. retsplejelovens § 387, stadfæstede landsretsdommen. Dommen er refereret i UfR 2003, side 258.

Ved dommen tiltrådte Højesteret, at nævnet ikke havde pligt til at forrente en billigheds-erstatning, som nævnet i august 1986 havde tilkendt skadelidte som følge af en tilskadekomst i oktober 1984 – og dermed en tilskadekomst, der var sket før ændringen pr. 1. juli 1985 af offererstatningsloven, og dermed før den dato, hvorefter ofre for forbrydelser opnåede retskrav på forrentning efter erstatningsansvarsloven.

Højesteret udtalte endvidere, at skadelidte under de nærmere angivne omstændigheder havde accepteret den oprindelige årslønsfastsættelse (ved beregningen af erstatning for erhvervsevnetabet) og fradraget vedrørende invaliditetsydelsen på en sådan måde, at han ved sagsanlægget, der først blev iværksat i april 1998, ikke kunne anfægte den oprindelige afgørelse om erstatningsudmålingen fra 1986. Højesteret tilføjede, at dette resultat også fandtes bedst stemmende med princippet i bestemmelsen i offererstatningslovens § 13 om ansøgningsfristen på 2 år.

Højesteret bestemte, at skadelidte, der således havde tabt sagen, i sagsomkostninger for begge retter skulle betale 75.000 kr. til nævnet. Højesterets omkostningsafgørelse indebar dermed, at nævnet ikke blev tillagt yderligere sagsomkostninger.

Nævnets yderligere reelle udgifter alene i forbindelse med gennemførelsen af sagen for Højesteret oversteg betydeligt det samlede sagsomkostningsbeløb på 75.000 kr., som Højesteret havde tilkendt nævnet.

Da nævnet skal afholde egne advokatomkostninger på grundlag af de årligt tildelte almindelige bevillinger til nævnets drift, indebærer selv vundne retssager således en alvorlig belastning af nævnets driftsbevilling, der er fastsat uden hensyntagen til sådanne udgifter.

København, den 22. april 2003

M. Lerche